

Rev. A. Beryk
2280 West 11 St.
Cleveland 13, Ohio

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ СЛОВО

«UKRAINIAN ORTHODOX WORD»

Box 376, South Bound Brook, N. J.

Entered as Second-class Matter at the Post Office at South Bound Brook, N. J.

PIK V. — Ч. 6.

ЧЕРВЕНЬ, 1954 — JUNE, 1954

VOL. V.—№ 6.

Вівтарна частина церкви Св. Архистр. Михаїла в Вунсакет, Р. А., яку в 1954 р. роз-
писали наші відомі мистці Михайло Осінчук і Петро Холодний.

Микола ПОГІДНИЙ

Я пошлю вам Духа Правди

„Я пошлю вам Духа правди, що від Отця походить” (Іоан. XV, 26). Обітниця Спасителя здійснилась в перший день жидівських Зелених Свят. Дух Святий зійшов на апостолів, щоб просвітити їх розум для кращого розуміння тих істин, які відкрив Христос своєю св. Євангелією. Людський обмежений розум і матеріялістичне наставлення до різних життєвих проблем були завжди великою перешкодою для сприймання Христової проповіді. Знаючи це, Ісус Христос сказав: „Утішитель, Дух Святий, що його пошлю вам, в ім'я моє, Він навчить вас всього, що я вам говорив” (Іоан. XIV, 26). Тому людськість, не маючи ясного зрозуміння до позагробного життя людини, не зуміла сприйняти подію воскресення Христового так, як це повинно було. Їх прикладом залишаються два ученики Христові, що йшли до Емаусу. Вони не сприйняли з вірою чуда у Воскресення Христове і Ісус Христос, являючись їм в дорозі, картає їх: „О, безумні і твердого серця, щоб повіріти всьому, про що сповіщали пророки. Чи ж Христові не треба було потерпіти її увійти у славу свою.” І він почав від Мойсея і від Пророків усіх, і вияснив їм зо всього писання, що про Нього було” (Лук. XXIV, 25-27).

Позагробне життя людини завжди являлось таємницею загадкою, і тяжко було людям сприймати цю правду. Без Божого світла людський розум не міг розв'язати цієї проблеми, хоч думав над нею ввесь поганський світ. Навіть найбільші стародавні грецькі філософи прийшли до спільноти сумного висновку скепсису: „Не знаємо і не будемо знати”.

Чудо воскресіння Лазаря і славне воскресення Ісуса Христа осягнули повне зрозуміння щойно з зшестям Святого Духа на Апостолів. Чудесна переміна, яка скочилась тоді з ними, зробила з трусливих простих галилейських рибаків героїчних речників проповіді воскресення з мертвих, а св. ап. Павло, перенятий євангельською проповіддю, каже: „Якщо Христос не воскрес, то марна наша віра і даремна наша проповідь”.

Божі істини можна розв'язати тільки при помочі Божій. „Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто речей Божих, окрім Духа Божого. А ми прийняли духа не світу, але Духа, що від Бога дарований нам. Усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини”, каже св. Павло в посланні до Корин-

фян. В тому і лежить сила діяння Святого Духа, що помагає нам розуміти, що Боже і що святе. Приймаючи істину про незнищимість і вічність життя людини, навіть після її фізичної смерті, наш світогляд мусить перейти велику переміну. Матеріальні цінності, осяги та здобутки світу цього набирають тоді зовсім іншого характеру, бо каже Ісус Христос: „Яка користь чоловікові, коли ввесь світ здобуде, а душу свою втратить?”

Віра в позагробне життя поглиблює наше релігійне почуття, нашу віру, сенс і доцільність нашого існування на землі та привертає повну гармонію в роздвоєній природі людини. Тоді ті, що відійшли від нас туди, де не має ні болю ні печалі, стають не уроєними з'явами, а реальними істотами, з якими відчуваємо тісний зв'язок, будучи самі звеном в безконечному ланцузі між тими, що відійшли від нас, а тими, що йдуть після нас.

Тому, поминаючи на „Зелені Свята” наших героїв і мучеників, що впали на полі слави за волю української державності, чи за ідеали Христа, являються вони нам не тільки спогадом минулого, але живими, що далі ведуть і заохочують продовжувати цю боротьбу до переможного кінця на славу українського народу. Лише віра в позагробне життя помагає нам зрозуміти той релігійний і національний обов'язок, успадкований по них, щоб далі трудитися та поносити жертви для перемоги Христа і Його Правди. Коли переможе Христос і Його Правда, що є даром Отця, тоді прийде Мир, Ласка і Визволення...

Люди доброї волі — це ті правдиві носії образу і подоби Божої, які ніколи не можуть бути рабами злій волі. Вони ніколи не можуть бути рабами техніки. Не можуть вони бути рабами політики, бо здоровा політика від них самих залежить, від їх доброї волі. Саме ці люди (а вони несуть у своєму серці християнський ідеал), саме вони можуть вирішувати важливі життєві проблеми так, як того вимагає людська і Божа справедливість.

*

Щоб дерева щонебудь не нищило, люди Його обгороджують. Щоб худоба не потоптала посадженого в городі, люди обводять городи плотами. Але про дітей люди не дбають так широко, як про рослини. До їх дітей може мати доступ всякий, хто хоче; вони не журяться тим, з ким їхні діти сходяться і чого від них вчаться.

Архиєпископ Михаїл,
Екзарх Вселенської Патріярхії

ВІДДІЛЕННЯ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ВІД ЦЕРКВИ ПРАВОСЛАВНОЇ (1054 - 1954)

Рівно дев'ятьсот років минуло від часу розділення двох великих християнських Церков. Сталося це тоді, коли Західня Церква відділилася від Церкви Східно-Православної. Ще й донині багато хто намагаються шукати причини цього нещасливого поділу. Головна ж з цих причин — розбіжність у поглядах на першенство римського папи.

До п'ятого століття не було ані єдиного випадку розбіжностей чи антагонізму між цими двома Церквами. В ієрархічній системі, коли мова йшла про першенство чести, першим завждиуважався єпископ Риму, з огляду на значення цього міста, як столиці великої Римської імперії. Коли ж новою столицею Візантійської держави став Царгород, єпископ цього міста (патріярх) зайняв друге місце в рядах вселенської ієрархії. Про це говориться у 3-му каноні Другого Вселенського Собору (381 рік). Єпископ Царгороду, згідно з постановою цього Собору, стойть на другому, після Римського єпископа, місці, по честі. Сталося це через те, що Царгород у ті часи набув значення Нового Риму (назва ця, між іншим, зберігається й дотепер у титулі Вселенського Царгородського Патріярха).

Це означає, що те чи інше місце, що його займав у ієрархічній системі єпископ даного міста, визначалося політичною важливістю того міста в даний час. Це особливо підкреслює 28-ий канон Четвертого Вселенського Собору в Халкідоні (451 рік). У цей час Царгородський єпископ був проголошений рівним по честі єпископові Риму. Однаке, Рим настоював завжди на своїй першості, при чому пізніше навіть на першості у вирішенні питань віри.

У цей час у Західній Церкві почали ширитись різні неправдиві вірування. Одним із них, що дуже спричинилося до розділення Церков, був додаток до Символу Віри у частині про Святого Духа, який запровадила була Римська Церква. Вона твердила, що Святий Дух сходить не тільки від Отця, як про це завжди вчила Вселенська Церква, а й від Сина. У латинській мові цей додаток було зроблено запровадженням слова „філіокве” (і Сина).

Вселенський Символ Віри було укладено і схвалено, як християнське ісповідання віри,

на Першому й Другому Вселенських Соборах. Перший із них — Нікейський (325 р.) ухвалив перші сім членів Символу, Другий — Царгородський — решту п'ять. Восьмий член Символу Віри говорить: „І в Духа Святого, Господа Животворчого, що від Отця походить, що Йому з Отцем і Сином однакове поклоніння і слава...“ Додаток „філіокве“ з'явився вперше в Еспанії, в середині 6-го століття. Звідти це нововведення поширилося і в інших західних країнах. Варте уваги, що на початку 9-го століття папа Лев III протестував проти цього доповнення Символу Віри. Керований непохитним пerekонанням у тому, що Символ Віри повинен залишатися таким, яким його ухвалили Вселенські Собори, папа Лев III наказав вирізбити початковий, незмінний текст Символу на двох срібних таблицях і поставити їх у храмі Св. Петра в Римі, де всі могли б їх бачити. Це — історичний факт, що його підтверджують усі історики.

Першим рішуче виступив проти згаданого тут доповнення Символу Віри та інших неправдивих учень Західної Церкви визначний царгородський патріярх Фотій, що жив у середині 9-го століття. Видатний учений — богослов, Фотій займав високе становище при царському дворі у Візантії, а своєю монументальною працею „Миріо вівлос“, що в ній переглянув 280 давніх релігійних творів, здобув собі велику славу, як церковний письменник. Завдяки своїм великим здібностям і чеснотам, Фотій був прийнятий у священство, при чому протягом шести днів перейшов висвяту на диякона, священика й єпископа, а на Різдво 857 року був інtronізований на патріярха Царгородського.

Після патріарха Фотія незгода між Східною й Західною Церквами продовжувалась ще в більших розмірах. Східня Церква, очолена Царгородським патріярхом, протестувала проти догматичних помилок, що їх навчала Західня Церква. Вона постійно зверталаась до Риму із закликом відкинути всі неправильності у віронауці і визнавати вчення семи Вселенських Соборів перших восьми століть. А Західня Церква, очолена Римським папою, в той же час домагалась, щоб уся Християнська Церква беззастережено визнала всі рішення Римського папського пре-

столу. Вона твердила, що римський папа — це намісник Христа на землі, що нібито йому передав це першенство і головування в Церкві Св. Апостол Петро, який унаслідував їх від Самого Спасителя Христа і який, нібито, заснував Церкву в Римі.

Чи правильні ці твердження Риму, що ними Західня Церква послуговується аж до сьогодні?

а) Розгляньмо, насамперед, те місце в Євангелії від Св. Матфея, що ним римо-католики обґрунтують нібито першенство Св. Петра, а через нього і всіх римських пап. Господь наш був у Кесарії Филипійській (Мф., розд. XVI), коли Він запитав Своїх учнів: „За кого вважає народ Сина Людського?” І далі говориться в Євангелії так: „Вони ж відповіли: одні за Іоана Хрестителя, одні за Іллю, інші ж за Єремію або за одного з пророків”. Він каже до них: „А ви за кого мене маєте?” А Симон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога живого!” А Ісус відповів і до нього промовив: „Блаженний ти, Симоне, сину Йонин, бо не тіло і кров тобі це виявили, а Мій Небесний Отець. І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, — й сили пекельні не переможуть її” (Мф. XVI, 13-18).

Із цих слів Господа нашого видно, що Він збудував Свою Церкву не на Петрі, бо, коли б так, Він ясно сказав би: „**Ти Петро, і на тобі Я збудую Церкву Мою**”, а збудував її на скелі правдивої віри, що її ісповідав Св. Апостол Петро. Христос, Господь наш, ясно сказав, що Церква Його побудована на істині, яку першим відчув і висловив Св. Петро: що Господь наш Ісус Христос — це Син Бога Живого. Тільки значно переінакшивши текст, можна було б дійти до висновку, що його роблять римо-католики: що Христос побудував Церкву на Петрі.

б) Святе Письмо ніде не говорить про те, що Св. Апостол Петро мав якусь зверхню владу над іншим Апостолами. Навпаки, у своєму посланні до Галатів, Св. Ап. Павло згадує, що коли він побачив неправильність у діях Св. Петра, він, у присутності інших, докорив йому за це: „Коли ж Кифа (Петро) прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив проти нього, — заслуговував бо він на осуд”. Далі він говорить про причину цього доказіння: „... а коли я побачив, що не йдуть вони рівно по євангельській правді, то перед усіма сказав Кифі: коли ти, бувши юдеєм, живеш по-поганськи, а не по-юдейськи, то нашо поган ти примушуєш жити по-юдейськи?” (Гал. II, 11, 14). На підставі цих слів можна з повною підставою запитати:

„Чи є бодай слід визнання того, що Апостол Петро має владу навчати, із забезпеченням проти можливості помилок?”

в) Не мають ґрунту і твердження про те, що Християнську Церкву в Римі заснував Ап. Петро. Авторитетні свідчення говорять про те, що римську громаду заснували християни, які там оселились. Крім того, Апостол Павло уважав римську громаду своєю Церквою. Він згадує про це у своєму посланні до римлян: „... я поширив Євангелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Ілліріка. При тому пильнував я звіщати Євангелію не там, де Христове ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужій ... тому часто я був перешкоджений, щоб прибувати до вас. А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, коли тільки прийду до Еспанії, прибуду до вас” (Рим. XV, 19-20, 22-24).

Звідси, отже, ми ясно бачимо, що Св. Апостол Павло не мав відомостей про те, що Св. Петро був у той час у Римі, або що він заснував там Церкву. Навпаки, він говорить, що звикло проповідувати Євангелію тільки там, де ще не навчав ні один Апостол, щоб йому не будувати на основі, покладений іншим. Це — незаперечний доказ, що Св. Апостол Петро ніяким способом не був зв’язаний із заснуванням Церкви в Римі. Насправді Св. Петро служив Церкві багато років в Антіохії, як про це свідчить блаж. Іероним, а потім, разом з Ап. Павлом, зазнав мученицької смерті в Римі.

г) На закінчення слід ще раз підкреслити, що порядок першості патріарших престолів, визначався виключно політичною вагою в даний час того чи іншого міста. Через те, власне, перше місце довгий час займав Рим, а потім рівним йому став Царгород. Єпископ Олександрії був на третьому місці, завдяки тому, що його місто було великим центром науки й освіти. Далі йшли єпископи Антіохії й Єрусалиму. Якщо б почесне становище ієрархів визначалося не політичним, а релігійним значенням їхніх міст, то першенство почести мусіло б, безперечно, залишатися за Єрусалимом, матірною Церквою християнства. В цьому випадку не могло б бути суперечок, бо ж у Єрусалимі жив наш Господь, там Він був розп’ятий і там воскрес із мертвих. Крім того, у Єрусалимі ж було засновано першу християнську Церкву.

Це — правдиві й точні факти, що про них свідчать автентичні документи. На жаль, уже на протязі багатьох віків, Західня Церква все ж настоює на своїх неправдивих поглядах.

Ми, православні, глибоко сумуємо, що на-

Прот. П. ПІДВИСОЦЬКИЙ

Києво-Печерська Лавра та її основоположники

(Закінчення)

Найбільше кликав Печерський монастир, устами свого ігумена Феодосія, до праці. Феодосій говорив: „Коли сидиш і нічого не робиш, тоді в душу ідуть всякі недобрі думки й заміри. А за ними наступають злі діла. Коли ж ти занятий працею, то такі думки й наміри не мають коли займати твою увагу, тоді ти і не зіб'ешся зі стежки доброго життя. Працю облегчуй молитвою, тоді завжди будеш спокійний, задоволений, веселий, бо все будеш з Богом”. Так навчав ігумен Феодосій — і не тільки словами, але і прикладом власним. Ось зауважить, що хтось не хоче зза лінівства іти до роботи, піде стане та й сам робить за лінюха. Тому стане соромно, що за нього робить преподобний та і сам іде до роботи. Так виховував людей Феодосій, і жодною роботою не гордував. Чи то треба воду носити, чи дрова рубати, чи що інше — ігумен Феодосій, нічого не кажучи тим, хто це мав, за чергою й порядком, зробити, — береться і сам робить. Тоді і ті, що ухилялися, засоромляться, ідуть помагати йому, і робота потрібна стає зробленою. Коли ж трапляється, що всі заняті в монастирі, всі працюють, а Феодосій має вільну хвилину, —іде до того, хто переобтяжений, і тому поможет: сіє муку, місить тісто, пече хліб. І все робить з охотою, з веселістю й молитвою на устах. Тому і кожному іншому з ним працювати було приємно і радісно.

Феодосій найбільше любив із братії монастиря Нікона, що з ним жив разом колись за Антонія в печері. Прийде до нього Нікон, зшивав і оправлює книжки, а Феодосій йому нитки готує і Богу молиться. Кожне діло любив він починати й кінчати молитвою. Трапилось, що одного разу на обід до

ші римо-католицькі брати переінакшують факти. Ми молимося щодня і будемо й надалі молитися, щоб Римо-Католицька Церква знову повернулась до правди, як це вже зробили багато визначних вірних її. Ця подія буде однією з найважливіших у всій історії людства. Вона буде початком здійснення молитви Спасителя: „Благаю... щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одно були в нас і вони, — щоб увірували світ, що Ти Мене послав”.

(„Light of Orthodoxy”.)

Печерського монастиря надіхав князь. Сів за стіл загальний... Подали чорний хліб, городину зварену без жадної приправи; не було ані риби, ані олію, ані масла. Князь їв і хвалив, що смачне. І почав питати Феодосія, чим з'ясувати, що така смачна їжа в монастирі, коли така проста.

— У нас, Великий Князю, все робиться з молитвою. Чи воду в казан ллємо, чи капусту січено, чи страву мішаємо. А в тебе слуги все роблять з лайкою й сваркою, їх б'ють, або вони самі поміж собою б'ються, тому в нас їжа з Божим благословенням — смачна, а в тебе — неприємна, — була відповідь Феодосія.

Феодосій повчав також, що кожний, поки може працювати, мусить працювати і не забувати про тих, що вже не можуть робити: калік, сліпих, хворих. Для того звелів коло монастиря збудувати кілька невеличких хат і оселив у них старців, що від монастиря годувалися. На їх утримання звелів одводити деяку частину всякого прибутку монастирського. Нарешті для них звелів і церкву збудувати, бо дехто з них не міг на гору ходити, де стояла загальна монастирська церква. Далі став кожної суботи посылати віз хліба тим, що сиділи у в'язниці. І так завжди дбаючи про всіх, кликав людей не турбуватися за себе.

— Коли ми будемо за всіх дбати, тоді знайдуться інші, що і про нас подбають, як на нас біда якась прийде, — було приказкою постійною ігумена Феодосія.

Феодосій всіх навчав бути сумирними, не перед ким ніколи не заноситись, не пишатися, всяку образу зносити терпеливо, ворога свого прощати й бути до нього милостивим, обходиться як і з кожним іншим. Носив просту одежду сам і часто-густо траплялося, що ті, хто не знат його особисто, приймали великого ігумена за звичайного бідного ченця, тому, десь зустрівши його в місті, зверталися до Феодосія без відповідної поваги, а то і лаяючи за що-будь. Феодосій по таких інцидентах ніколи ні на кого не гнівався і ніколи не жалувався.

Трапилось, що Феодосій якось був у кн. Ізяслава. Князь любив ігумена і засидівся з ним за північ. Тоді звелів запрягти коня і відвезти його до монастиря. Візок, яким повезли Феодосія, був такий, що фурман мусів

сидіти верхи на коні, а лише Феодосій у візку. Коли виїхали за княжий двір, фурман і каже до невідомого ченця:

— Я цілий день робив, ще і вночі мушу з тобою їхати. Ви, ченці, там нічого не робите. Іди ти сядь верхи на коня, хай я хоч трохи відпочину на возі.

Феодосій зараз же виконав його просьбу. То сидів верхи на коні, то в горах вів коня за вуздечку, йдучи поруч нього.

Тимчасом уже розвиднялося. До міста стали їхати різні люди, а серед них траплялись бояри, знакомі фурманові. Всі вони кланялися низенько Феодосієві. Дивним це видалося фурманові. Тоді Феодосій і каже до фурмана:

— А тепер ти сідай на коня! — Ігумен боявся, що знайомі бояри донесуть князеві про пригоду, а тоді фурмана покарають на князівському дворі. Коли ж приїхали до монастиря й фурман побачив, що всі ченці з великою увагою зустрінули його пасажира, він злякався. Феодосій фурмана нагодував і казав не боятися, бо на нього не гнівається. Звичайно, ніколи не розповів про те, що було, князеві.

Печалувався великий ігумен долею України, цілої землі Руської. Тут він закликав усіх держатися права і православної віри. А що в Україні тоді не бракувало смуті, що ішла зза того, що князі між собою сварилися за князівський пристіл, де мав — за законом все сидіти старший у роді з родини князя попереднього, — Феодосій боронив Ізяслава, бо він був найстаршим сином Ярослава Мудрого. Тимчасом його воювали брати молодші Ізяславові, що сиділи в удалях Полоцькому і Чернігівському. В тих спорах і сварках Феодосій сміливо виступав в обороні правди, а її бачив у дотриманні права про порядок пристолонаслідування в Київськім (столичнім) уделі, а також у дотриманні й ширенні православної віри, від кн. Володимира в державі принятій.

Одверті слова Феодосія дрошили князя Святослава, якому він усе докоряв. Князь гнівався, але і боявся святого мужа карати. Повага і авторитет Феодосія був так уже великий посеред людей, що його карати було князеві не зовсім безпечно. Всі вже бачили, що Феодосій не звичайний чернець, що то людина велика, людина свята.

Такий був Феодосій, ігумен Печерського монастиря. Слава про нього сама собою ширилася все далі по Україні та поза нею, і все більше і більше помножувалася серед людей. І все більше людей стало приходити до Печерського монастиря, до його печер, до його ігумена, щоб побачити, поговорити з ним,

в нього висловідатися й причаститися; послухати його науку.. Все більше і пожертв приносили люди на монастир; все більше з'являлося охочих оселитися в монастирі Феодосія й навчитися від нього мудrosti життя праведного, щоб пізніше перенести його науку й в інші монастири на Русі, що в ті часи все більше помножувалися, стаючи школами православної віри й праведного, морального життя. Феодосій молився Богу і все більше тепер почав думати про те, як би добути засоби на дальнє поширення монастиря. Ця мрія була в нього тепер спільною з думою преп. Антонія, що жив окремим, схимницьким життям поза монастирем у печерах..

Сталося, що в ці часи якось до преп. схимника Антонія прийшов його знайомий, син одного боярина Шимон. Антоній став розповідати йому про заміри їх, Феодосія й Антонія: мовляв, є в тому потреба, але засобів бракує на розбудову монастиря. Тоді Шимон пригадав, що в їх родині є дорогі вінець і пояс і що вони їх ухвалили віддати на будову церкви, бо в родині їхній бачили сон про призначення тих речей на будову церкви Пресвятої Богородиці. І Шимон подарував дорогі речі на будову нової церкви в Печерському монастирі. Коли ж грошей ще забракло, Шимон, дуже багата людина, ще і ще давав гроші, потрібні на будову. Крім того, з часом, коли почалася сама будова, все більше і більше людей почало цікавитися нею. Прийшов з поміччю кн. Святослав: він подарував землю під церкву й монастирські забудовання. А коли робили закладку нової будівлі, сам князь започаткував копання ровів на фундамент і дав велику суму грошей. Почали надходити пожертви від людей з околишніх земель, що все в більшій кількості приїздили до Печерського монастиря. І так стала на Печерській горі велика камінна церква.

Проте преподобні Антоній і Феодосій самі вже не бачили її закінчення. Вони померли раніше, ніж була закінчена найбільша святина землі Української — Св.Успінська Печерська церква в Києві.

Як і завжди, так і перед своєю смертю преподобні мужі кликали князів жити в згоді, дотримуючи непорушно святу Православну віру та державні закони, для впорядковання життя загального писані. Кликали всіх все за волею Божою жити.

Преп. Антоній помер і був похований у Близких печерах. Там до самої окупації України большевиками переховувалися нетлінні моці преподобного. Тому що большевики, по захопленні влади, всі православні свяtni нищили, — доля тлінних останків Анто-

нія тепер нам невідома. — Преподобний Феодосій по смерті був похований у печерах Дальніх.

Зaproшені з Греції майстрі-мистці гарно розмалювали та різно прибрали й прикрасили Печерську Св. Успіння Богородиці церкву, що була остаточно закінчена вже пізніше, по наступниках основоположників Києво-Печерської Лаври. Перша її будова тяглася 17 років. При освяченні серед образів іконостасу лаврської церкви було поставлено і гарний образ Успіння Пресвятої Богородиці, що з собою привезли з Царгороду майстри. В останні часи цей образ висів над Райськими

дверима. Три роки по посвяченні церкви до неї були перенесені мощі преп. Феодосія.

Багато століть стояла Печерська лавра, єднаючи навколо себе всі серця синів і дочок широкої Української землі. Щороку сотні тисяч богомільців з України та з-поза неї приїздили до храмів Київської Лаври помолитися Богу та набратися життєвої снаги на дальші дні життя. Під дахами Лаври виросла пізніше і триста років проіснувала найкраща духовна школа України — Києво-Могилянська Духовна Академія, що дала народові тисячі учених людей і пастирів Церкви. А тепер це все в тому малюнку, що до цієї статті долучаємо.

Руїни Успенської церкви Києво-Печерської Лаври, знищеної німцями й москалями
3. XI. 1941 р., під час війни поміж ними за панування над Україною.

МОЛИТВА

Боже! Молюся Тобі я:
Дай мені сили такої,
Щоб не вмирала надія.
Серед недолі людської.
Щоб бездоганно прожити,
Твердо стоять до загину,
Рідному краю служити,
Чесно лягти в домовину.
Щоб не загруз я в болоті
Торгу, надбання, користі,
Серцем віддавшись турботі,
Якби живцем кого з'єсти.

Краще скарай мене зрана,
Укороти мені віку,
Щоб каламутність погана
Плям не наклада без ліку.
Краче я змолоду кину
Світ цей, як море, бурхливий
І під землею спочину,
Тим супокоєм щасливий.
Будуть квітки розцвітати,
Травичка зросте на могилі,
Будуть пташки прилітати,
Тъюккати мило на гілках.

Ебенезер Елліот.

Симон Петлюра

УЧНЕМ ПОЛТАВСЬКОІ ДУХОВНОІ ШКОЛИ І СЕМИНАРІІ.

(Закінчення.)

Українське життя в Полтавській семинарії назовні виявлялося в пісні, в розмові й танцях (гопак, козачок, метелиця), бо кожного дня, крім суботи й напередодні свят після вечері, семинаристи вчилися танцювати або співали пісень. Що ми співали? Трудно було б перечислити. „Реве та стогне”, „Збралися всі бурлаки”, „Гей ну, хлопці, до зброй”, „Як умру — то поховайте”, колядки та щедрівки. Пізніше рік-два почали співати пісень історичних та з політичною протимосковською й проти-польською тематикою. Тут може варто зазначити, що наставлення наше супроти сусідів (москалів, подяків) було вороже. До поляків воно було тим гірше, що поляки були католики. Протимосковські й проти-польські наставлення виявлялися також в оповіданнях і приказках. Не було прихильності й до німців. До жидів у більш свідомого елементу було добре наставлення, як до народу приниженої.

В семинарії я вже застав свідомих українців у вищих богословських клясах, але вони до нас, як до молодших, не дуже призначалися. С. П., що був двома клясами й роками старшим нас молодих, швидше до нас, а ми до нього, хилились і звикли. Та цьому сприяла і його особиста вдача: простота, сердечність його веселість. Він все був ніби молодший своїх літ.

З найбільшою прязнью поставився С. П. до своїх товаришів з Полтавської бурси. Він добре тримався і зо всіма старими „богословами” і з нами. Майже кожного з нас він ставив на іспит. Замість того, щоб іти на танці, він брав під руку кого-небудь і, ходячи по залі, розпитував, що той знає, що читав, чим цікавився. Таким чином С. П. робив „селекцію” українського елементу серед семинаристів. Внаслідок таких „прогульок” С. П. знав, хто чого вартий, кому чого бракує, і хто широко береться до чого. Весною чи може восени 1898 року вже була заснована укр. семинарська громада, до якої увійшло коло 30 осіб. Це не було багато, але це були „кадри”.

На кожного члена Семинарського гуртка українців лягали певні обов’язки. Першим обов’язком було вважати себе українцем, а не „малоросом”, свою мову не „малоросійською”, а українською. Другим обов’язком — більш читати, взагалі, вчитися добре, читати й писати по-українськи, і то писати кулішівкою, не „ярижною” мовою. В розмові уникати слів московських та польських, хоч польських слів ми, полтавчани, взагалі вживали мало. Щоб пізнати свою історію та географію, С. Петлюра вимагав, щоб кожен з нас дав опис свого села, містечка, чим воно славне. Останнє дуже всіх захопило. Ми дивувалися, звідки С. Петлюра все це віяв і зідав.

— Коли ти встиг цього набратися? — питав я його. С. Петлюра усміхався, бив мене по плечі й казав:

— Наберешся й ти, тільки не будь ледачим.

Ще був у нас обов’язок поширювати українську книжку серед знайомих, товаришів, а також по селях, серед селян і на ярмарках. Всі ці книжки мали бути популярні, легкі до зрозуміння, як от „Про лікарські трави”, або брошюри на теми сільського господарства Є. Чикаленка. Ці обов’язки для декого, сказати правду, були трудні, бо у багатьох не вистачало сміливості: боялись батьків.

Тоді ж почала появлятися в нас і література з Галичини. Діставав її С. Петлюра у п. Гнатевича, родом з Галичини, який був учителем німецької мови в Полтавській гімназії. Тут вперше побачив я „Літературно-Науковий Вістник”, твори Франка й інших галицьких письменників. Чудною нам здавалася „галицька” мова. Багато слів не розуміли, також вимовляли зле. Тоді в Галичині ще деякі літери писалися не „по-нашому”, напр., і з двома крапками після деяких літер, як от писали „Діло”, а не „Діло”. Ці „галицькі” слова й вислови декого впрост знеохочували, а С. Петлюра посміхався і казав:

— Нічого, нічого, звикнеш. На старість буде, як нахідка.

Потім пішли знайомства з полтавськими укарінцями, як от Арс. Кучерявенко, В. Кошовий, В. Яновський — усі працівники Полтавського Земства, яке було, так мовити, централею українства в ті часи. В Полтаві жив тоді й письменник Панас Мирний (Рудченко). Жив адвокат М. А. Дмитрій, а р. 1899 приїхав з родиною і Олександер Русов.

Уладжували ми тоді часто вечірки або пам’яти Шевченка, Котляревського, Квітки-Основяненка або на спомин історичних подій: „Присоєдинення України 1654 р.”, Полтавської баталії”, „Закону 1876 року” і т. п. Найчастіше з докладами виступали С. Петлюра, Гмира. В. Кошовий, П. Понятенко. Збралися ми або у Кошового, або у батька Понятенка на околиці Полтави. Найсильніше вражіння своїми промовами робив В. Кошовий зі своїми палаючими очима та гострими промовами. Перший раз, коли ми зібралися у нього, він спітав:

— Всі ви українці?

Дехто промовчав. В. Кошовий це побачив і проголошив:

Хто не почував себе українцем,
Хай той згине окаянний, соромом покритий,
Хай того земля не прийме.

І проклянути діти.

Мені й досі це в пам’яті..

На цих сходинах читали багато віршів, особливо звідки багато С. Петлюра і любив читати. Але було

вимогою для всіх задемонструвати знання віршів, на-
турально, з Шевченка в першу чергу, потім Франка
й інших поетів. В семинарії С. Петлюра був у нас і
організатором і головою громади, не вважаючи на те,
що були між нами учні старші віком. Але не мали
вони тої вдачі й запалу, яким відзначався С. Петлюра.
Прииде, бувало, якась нова брошуря, чи проклямація,
чи хтс з українців-студентів приїде, — зараз С. Пет-
люра скліче „громадян кудись в тихе помешкання,
і там відбудуться сходини. Добре помагав йому по-
кійний вже давно Микола Гмиря (з Прилуччини).

Дуже наполягав С. Петлюра, щоб ми побільше чи-
тали книжок загально-освітнього характеру. Були тоді
поширені книжки, звичайно російською мовою: „Істо-
рія культури” Ліпперта, Бокля — „Історія цивілізації
в Англії”, Дрепера — „Боротьба релігії з наукою”.
З українських авторів читали ми Драгоманова, Фран-
ка, Костомарова, Куліша.

— Мусите бути не лише українцями з походження, — казав С. Петлюра, — а українцями свідомими, щоб і другим довести, чому ви українці.

Слова С. Петлюри були для нас авторитетними, а
нашу свідомість ми несли і в інші школи. Найбільш
легко було усвідомлювати учнів Фершальської школи
та Господарчо-ремісничої, де контингент учнів був
чисто селянський.

Мушу тут зазначити, що читання деяких книг, напр.,
таких як „Оповідання про заздрих богів”, „Рай і пекло”
і подібних та знайомство з дарвінізмом на багатьох
вплинуло в сенсі індеферентизму до релігії. Не хотіли ходити на „Молитву” спільну, на Служби Божі
до церкви. За це нас карано і дуже. Але факт релі-
гійного індеферентизму залишився фактом. С. Петлюра
циому противився, особливо противився демонстру-
ванню цього індеферентизму. До церкви приходив,
виконував усі приписи.

— Наш народ хранив релігію, боронив завжди зви-
чай, — казав він.

Це від нього я вперше почув під час балачки на цю
тему. Він тоді каза:

— На Запоріжжя як приймали? А так. Питали: в
Бога вірюеш? — Вірюю. — А в Тройцю Святу? —
Вірюю. — А ну, перехрестись... Пришелець хрестив-
ся. І тоді його пускали в Січ Запорожську. В священ-
ники я не піду, але розбивати віру українських лю-
дей не буду.

Взагалі С. Петлюра що далі, то робився у нас стов-
пом українства. Мав і знання і велику моральну силу.
Сьогодні трудно пригадати всі деталі того процесу на-
шого життя і праці, а надто власні слова й діла С. Петлюри пригадати. Не можливо мені також додерж-
жати правильної хронологічної послідовності фактів
в цих спогадах.

Кохався дуже С. Петлюра в театрі, співі, музиці.
Почавши ще в бурсі грati на скрипці, він не покидав
скрипки і в семинарії, і часто своєю грою допомагав
виучувати пісень. Він сам і ми всі багато співали,

співали все, що знали. А любили ті пісні, де були за-
чеплені національні моменти. Напр., про Катерину вра-
жу матір, про долю українську, що вже більше як 200
років під московським „калавуrom” у тюрмі, або
що „понаставали московські пани” і т. п. Принадали
нам до серця й слова: „Не пора москалеві й ляхові
служить” чи з Франкового „Розвивайся ой ти ,лозо,
борзо”, де ми співали: „від Кубані аж до Сяну-річки
одна нероздільна”... Співаючи, С. Петлюра любив
і диригувати.

Я скажу тепер: як би не наша пісня, багато б з нас
по школах не поробилися б свідомими українцями!
Історія, звичаї, боротьба гетьманів — це одно, а пісня
промовляла до серця, полонила душу, підносила й
скріпляла, бо вічно жива й незабутня.

Так само з захопленням С. Петлюра ставився до
театру. Мав великий нахил до нього. Часто сам ходив
і всім радив. Шанував артистів. А тоді ж на вершку
слави стояли наші корифеї: Заньковецька, (про яку
С. Петлюра написав брошуру в рік її ювілею), Кро-
пивницький, Тобілевич. С. Петлюра говорив:

— Як ти не ходиш до театру, не знаєш наших п'єс,
не бачив славних артистів, то ти неосвічений чоловік...
Як ти не знаєш і не читаєш своїх письменників,
то ти неук і малограмотний хуторянин.

Ми іноді заперечували йому. Казали:

— Ти хочеш, щоб ми і те і се знали. Так то трудно,
часу нема.

— Як то нема? Чому? Мусиши найти, бо треба. Нас,
свідомих, ще не багато, і треба, щоб ми все знали.
Зрозумів? — усміхаючись питав.

До таких „лодирів”, „нікчем” С. Петлюра мав не-
хіть і не приховану зневагу. Мав для них приповідку
російську: „где-уж, нам-уж”. Тобто, що-то вже од
нього можна сподіватись. Цей вислів С. Петлюра збе-
ріг і на ціле своє життя. Та, мабуть, він ніколи не
знав кінця цеї приповідки, а то покинув би її вжи-
вати заради не дуже коректного закінчення її. Так
от і пробігало наше семинарське життя, життя под-
війне: одно звичайного учня („воспитанника”), а дру-
ге — життя молодого свідомого українця.

В семинарії забороняли учням курити

— Чортове зілля п'єте. Гріх, — казав нам „надзи-
ратель” Адам Федорович, сам українець.

Отже до речі сказати, що С. Петлюра був курієм
і почав курити дуже рано, курив багато. У 1925 р.
писав до дочки: курю по 40 цигарок денно.

Для ілюстрації семинарського тодішнього „вольно-
думства” подам тут два факти. 1) Дали колись нам
писати „сочинені”, одно на тему: чи можна їсти у
піст скромну їжу, а друге: описати своє село. Один
учень написав, що можна їсти, бо у Св. Письмі сказано, що „не входяще сквернить чоловіка, а вихо-
дяще”. — Другий написав про своє село в тому
роді. Коло нашого містечка Білики є гора, велика
ї висока. Як глянеш на неї, мимоволі пригадуються
слова Сатани, коли він спокушав Спасителя, кажу-

чи: поклонись мені, і я Тобі дам все, що Ти бачиш з цієї гори. — Обох цих „вольнодумців” було звільнено за богохульство.

*

Тим часом в Росії наростили події. Страйки, селянські заворушення, студентські „бунти”, що провадили за собою масові звільнення студентів, депортації їх на Сібір або в північні губернії, звільнення зі шкіл та віддавання їх завчасно на військову службу.

Цей стан речей впливав на семинарську молодь і її революціонізував та подекуди скріпляв національно. Сходини ставали частішими, зв’язки з студентами і свідомими громадянами сильнішими. Але широке громадянство, хоч було переважно українофілами, не виступало одверто.

В кінці р. 1899 прибув до Полтави на стало знаний українець Олександр Русов з дружиною Софією Федорівною Русовою і сином студентом. Прибув на становище завідуючого статистикою при земстві. Він мав велике помешкання, яке віддавав охоче для сходин і вечірок. На одній такій вечірці в лютому 1890 р. (було це 8. III. ст. ст.) довелося побачити Й Миколу Міхновського, харківського адвоката. Виступив він тоді з промовою про самостійну Україну. Промову молодь приняла ентузіастично, а старші, навіть сам Русов, досить стримано, навіть скептично.

Ця промова була незабаром видана друком Революційною Українською Партиєю, як програмова, під заголовком „Самостійна Україна”. Партия РУП була заснована в січні того ж 1900 р. в Харкові кількома студентами. Свої відділи РУП іменував громадами. І тоді громади виникли в Харкові, Полтаві та в інших містах. До Полтавської громади вступив і С. Петлюра, а за ним М. Гміри й інші. Ті, що не вступили зразу, пішли працювати в рядах РУП, формально до „Громади” не належачи. Як курйоз згадаю, що для конспірації „РУП” в Харкові розшифровувався перед поліцією як ініціали Роман Урбанович Погидко, а у Полтаві, як Родильний Успенський Приют. Такі Погибко і Приют в дійсності існували.

Весною 1900 р. в Полтавській семинарії виник перший „бунт”. Тло його було прозаїчне: незадоволення харчуванням. Але були виставлені й інші вимоги. „Бунт” викликав негайний приїзд ревизора з Синоду. Обійшлося все щасливо, ніхто не був звільнений, лише ми були попереджені, що нас не мине кара в разі повторення. Тоді ж хвілі „бунтів” прокотилися і по інших семинаріях України. А разом — заснувався Всесеминарський Союз. Всесеминарський Союз відбув З’їзд представників семинарій для вироблення спільної програми вимог.

Восени 1900 р. „бунти” розпочалися вдруге, на цей раз майже одночасово. В Полтаві розрухи набрали широкого й руйнічного характеру. С. Петлюра не мав змоги вплинути на стихію. Семинаристи нижчих класів пошкодили меблі, ганили вчителів. Особливо ж дістав тоді згаданий раніше „надзвіраль” Адам Федорович.

Ректор о. Пичета не міг нічого сам зробити і була покликана поліція. Семинаристи тоді виробили петицію, яка була послана до Синоду. Петиція була подана й іншими семинаріями. Ми вимагали:

1. Поширення програми навчання в напрямі, що давав би право вступу до вищих шкіл, головно — університетів, по закінченні 4-х класів семинарії, без вступних іспитів;

2. Уніформи для учнів семинарії (де її ще не було);
3. Необов’язкового ходження до церкви;
4. Кращого харчування.

Це були основні спільні вимоги. Але були ще й ріжні інші місцевого характеру, як зміна педагогічного персоналу, вільне ходження щодня до театру і т. п.

Наслідки „бунту” ми відчули лише весною 1901 р. В тому часі багато наших батьків дістали попередження, що „син Ваш буде звільнений, як що не поправить своєї поведінки”. Особливо строго були попереджені батьки світських семинаристів, в тому числі й батько С. Петлюри. Батьки заворушились. Почали писати прохання, виправдували своїх синів, вишукували винних „застрільщиків”. Декотрі забирали своїх синів і віддавали до офіцерської школи в Чугуєві. Полтавська семинарія гуділа, як стрівожений вулик.

Яку ролю мав С. Петлюра в цих бунтах? Одверто, фізично — ніякої. Він був занадто мирної вдачі, занадто коректний, мав тоді вже 25 роки та був у 6-ій класі, півроку до її закінчення. Але в справі вироблення петиції брав участь. А наслідки? — Було звільнено кількох юнаків з молодших класів, 2-ої й 3-ої. Саме ж семинарське море розбурхане поволі почало заспокоюватись.

Рано на весні 1901 р. в березні трапилася знов подія, яка вдарила по С. Петлюрі і потягла його звільнення. Це був приїзд до Полтави композитора М. В. Лисенка та його візита до семинарії. Візита неофіційна, звичайно помимо бажання ректора Пичети. Саме тоді семинарський хор (більше 100 осіб) готовував канту на Лисенка „Б’ють пороги”. Ми зажадали, щоб сам М. Лисенко прибув послухати нашого співу та дав свої вказівки до того. На С. Петлюру випав обов’язок привести М. Лисенка. Лисенко вступив до семинарської залі в супроводі С. Петлюри і був зустрінений оплесками. Привітався. С. Петлюра сказав кілька слів, і хор почав співати. Вступ до залі охороняли семинаристи від адміністрації — надзвіраль, але ректорові було дано знати, що щось робиться, і він грізнийявився в залі. Постава його була вражуюча. Але й постава семинаристів була не менше серйозна.

Хор припинив спів. Лисенко з’орієнтувався, і повернувся до о. Пичети привітно, щось йому кажучи. Пичета також поздоровив його і вони обоє вийшли з залі. Було враження, що Пичета „виводив” Лисенка. Фактично це — так і було. Пізніше наши сторожі казали, що коли Пичета поспішав до залі, то питав: хто просив? хто привів?.. Не трудно було довідатися, хто привів. Всі бачили С. Петлюру. Це було

вперше, коли С. Петлюра одверто перед усіма виступив активно.

Хоч Пичета мав до С. Петлюри добре наставлення, С. Петлюру було звільнено. Звільнено з 6-ої кляси, за кілька місяців до закінчення.

Не можу з великою певністю ствердити, але — здається, що хоч С. Петлюра і був звільнений, проте, дякуючи ріжним інтервенціям (певно і самого Лисенка), С. Петлюрі було дозволено притамати іспити за 6 клясу, і С. Петлюра семинарію „скінчтив” з нормальним свідоцтвом. Але на лекції С. Петлюра не ходив і до семинарії не показувався. Натомість зв'язку з товаришами С. Петлюра не переривав.

Дома у С. Петлюри його звільнення було великим горем, особливо для матері, яка ще й раніше не любила, як до С. Петлюри хтось приходив. Особливо після двох заворушень.

— Ви мені погубите Симона. Ідіть собі й більше не приходьте, — виговорювала мати С. Петлюри.

Повернувшись з вакації у серпні, я зустрінувся з С. Петлюрою, і він передав мені для поширення збірку заборонених віршів Шевченка, яку він сам скомпонував і „видав”. Це був невеликий зошит, на якіхсь 40 сторінок. Вірші були списані власною рукою

С. Петлюри (а писав він дуже гарно й чітко) і передруковані на гектографі.

Восени 1901 р. С. Петлюра зібралася їхати на Кубань учителювати. Але вийшав він лише під осінь 1902 року. Тоді ж знову виникли в семинарії розрухи, як і по інших містах і школах, а весною 1902 року на початку березня було звільнено з Полтавської семинарії коло 30 осіб, серед яких був і я. — Що саме послужило причиною, не пригадую. Здається, це була маніфестація на двірці під час переїзду через Полтаву звільнених студентів. Поліція нас, звільнених, вислала з Полтави до батьків. Але всі скоро повернулися назад, вже для революційної підільної роботи.

P. S. Отже роки навчання Симона Петлюри в Полтаві представляються так:

Духовна Школа: у приготувальній класі не був. 1891-92 шк. рік — I кл., 1892-93 — II, 1893-94 — III, 1894-95 — IV;

Духовна Семінарія: 1895-96 шк. рік — I кл., 1896-97 — II, 1897-98 — III, 1898-99 — IV, 1899-900 — V, 1900-01 — VI. Звільнений весною (лютий або березень) 1902 р.

Учні Полтавської духовної семінарії, звільнені в 1901/2 році із семінарії з Симоном Петлюрою посередині. Зліва стоять 1 ряд: Терлецький Михайло, Кирквуд, Сергієвський Василь, Гмиря Микола, Ткаченко Григорій, Дуброва; 2 ряд: Губський Петро, Товкач Кость, Фідоровський Володимир, Петлюра Симон, Корніenko Василь, Рудичів Іван, Падалка; 3 ряд: Котляревський, Доброволенко, Ревуцький Борис, Кирилів, Якобі.

О. КОБЕЦЬ

Коли задзвонить великий дзвін...

(Продовження.)

Щасливо почував себе і старий князь Радимир. Бо з кожним помахом могутніх двадцяти пар весел на його роззолочений, осяяній великим блискучим смолоскипом спереду і дрібними плошками з боків, галері, з кожним поривом галери вперед по золотосяйчих хвилях Дніпра, він почував, що наближається до мети: Великий Дзвін мусить задзвонити. І не буде чварів, і не буде лихоліття на його землі...

Може суворий і жорстокий князь Радимир і не почував би себе таким щасливим, коли б знов, що як тільки його велетні-богатирі сини заприсягли при ньому вірність його заповітові та повернулися до своїх покоїв, вони обидва мали багатозначущі розмови з своїми князівнами-жінками.

Коли б знов, що чорноволосого, кароокого Світозара зустріла його дорога білявочки Роксоляна, як тільки почула батькову волю, уїдливим, докірливим: „І ти, Світозаре, ти дозволив собі згодитися на такий поділ державної влади? Та ти ж старший у роду, та ти ж мусиш бути єдинодержавним володарем землі української, та ти ж мудрий, та ти ж наймудріший за всіх князів у світі, і ти ото так пошився у дурні! Ой, рятуйте мене, не можу, не хочу в світі жити з таким недотепою!..”

І коли б знов, старий князь Радимир, що могутнього з вигляду і ніжного душою, блакитноокого сина його Любомира зустріла одночасно його воївнича, звинна і підступна, як лісова пантера, чорноброва Зоряна, дуже лагідним, але нищівним нашіттуванням, що часом нагадувало воркотання голубки, покинутої голубом у самотньому гніздечку, а часом звучало, як сичання звивистого, смертельно-отруйного удава: „Так, — казала вона, не кваплячись, — от і дочекалися батькового заповіту. Він у тебе батько мудрий і могутній. Треба, любий мій, коритися непохитній волі його... А як же: він каже тобі князювати по той бік Дніпра — в отих пустелях, над отими попаленими й сплюндрованими колишніми людськими оселями, над пісками та лісами непроходимими, а та зизоока, слинява Роксоляна, — ой, не вимовляли б уста мої того осоружного імені рудої вівірки! — буде сидіти з своїм чорним, наче у горні обсмаленим, Світозарчиком у стольному місті Києві! І буде владувати, і зневаж-

ливо, згори поглядатиме на свою вбогу, людьми і Богом забуту зовицю, нещасливу Зоряну?! Люний мій, орле мій, Любомире, гарне життя приготував нам і дітям нашим твій великомудрій батенько... Будьмо ж йому вдячні, мій любий, довіку...”

І ще й ще — так само підступно, так само і лагідно, і так само уїдливо-люто...

І коли б знов старий князь Радимир, що його любі синочки, наслухавшись таких нащептів і вигуків, посхилили в глибокій задумі свої буйні голови молодечі, а потім, не мавши чим заспокоїти своїх збентежених подруг-голубок, кожний своїм ладом тихцем покликав до себе найулюбленішого джуру свого та й послав наказ — кожен відданим йому загонам воїв: що-мить тримати зброю напоготові „для усякого слухаю”, — коли б знов про це все суворий і самовладний князь Радимир, він не почував би себе аж таким щасливим у надіях на грядуче чудо в Канівському манастирі.

Та й без того старе серце вже почало віщувати князеві щось недобре.

Бо як доїхала золотосяйна галера його до Трипілля, а в цей час із-за крутого Дніпрового коліна, десь у незмірений глибині безмежного степу-лугу, над далеким-далеким синім обрієм українського неба почала поволі викочуватись на замріяну, зазорену поверхню світу золота діжа місяця уповні, князь Радимир раптом відчув, що йому смертельно набридили безперестанні, дзвінкі й задирливобадьорі солов'їні співи в лугах понад Дніпроми берегами.

„Спинити їх! Приглушити! Замовчити!” — мало не крикнув за звичкою всевладного і примхливого володаря.

Та вчасно отямився: „То ж на глум себе перед смердами виставити...”

І наказав, натомість, покликати шістьох гуслярів, щоб посадили навколо його в пишними килимами застеленій галері та грали й співали йому пісень про його славні походи на половців, на печенігів, на брата Бойослава, на другого — Доброгоста і на третього брата — Драгомира, і на всіх взагалі ворогів його могутності всевладної...

І гуслярі слухняно заграли й заспівали.

Але де там шістьох немічним людським співунам, хоч би найвойовничішими піснями та думами їхніми на честь і славу могутньому

сонечкові ясному, князеві прекрасному Радимові, було заглушити ті нестремні й непогамовані співи мільйонів маленьких Самим Богом і цією незбагненою красою місячної ночі натхнених сірих пташок! Вони, ті маленькі, сірі пташки славили владу не князя земного Радимира, а віковічну, ніколи невмиручу, ніколи не меркнучу владу Самого Бога — Творця всього сущого.

I, мабуть, відчувши своє безсилля проти тієї, справді всевладної потужності чарівного пташиного співу, князь Радимир раптом наказав гусятам замовкнути, а дванадцятьом молодим воям-сурмачам на всі груди грati улюблені Радимирові бойові марші.

Може аж це трохи заспокоїло роздратованого, немічного князя, коли минали старий Ходорів на високому, правому березі Дніпра.

*

А Богданко з хазяїном, у гарному хазяйському баркасику пливли геть-геть далеко по заду княжої галери серед безлічі таких самих мальовничих баркасиків, човнів і човників великомінних прочан. I ані гуслі, ані сурми не перешкоджали Богданкові всією його безгрішно душою повними ковтками впивати чарівну красу срібнодзвонного солов'їного співу, що, здавалося, ще посилився в красі й могутності, коли повновидий місяць простелив уздовж Дніпра широку золоту, мерехтливу, осяйну стрічку-дорогу.

Богданко часто торкався ліктем вільної від стерна руки свого неоціненного скарбу під полотняною сорочечкою на грудях і, втішений, що його багатство все ще з ним, мріяв далі, заколисуваний тихим погойдуванням баркасика та непогамовними солов'їними співами...

„Ось він повернеться з хазяїном додому десь уже на третій день великомінних свят, то вже на четвертий день, — вони ще не робитимуть у чинбарні, — піде до грекового рундучка та й накупить, та й накупить для Честиславці всього-всього. А чому саме для неї?” — виринала несподівана думка, і хлопець відповідав сам собі на ту думку похапцем, наче боявся задумуватися про це довго: „Bo у неї такі смішні оченята — справді, не очі, а оченята, неначе два близькучі гудзики на краю рукава у дядьковій Мудролюбовій чумарці... Ні не тому, а мабуть через те, що вона така бідна-бідна, і така несмілива, і така покірно-слухняна перед своєю бабусею. Ага! Ось чому він саме Честиславці накупить усього за свій скарб: бо в неї дуже-дуже добра та мила бабуся Божена. От він ніколи не бачив у вічі свого татка на цьому світі, і так нічого й не знати про нього, коли б та добра ба-

буся не розказала була йому про нього. Розказала, що його тато був хоробрий вояк високого-високого та знатного роду, і що його захопив у полон у бою по той бік Дніпра оцей самий князь Радимир... (Тоді бабуся притулилася до самого вуха Богданкового та й шепотіла: „Тільки ніколи нікому не кажи про це, аж поки виростеш великий та дужий, щоб за батька помститися”), і що цей лютий князь наказав одрубати Богданковому таткові голову та й укинути його в Дніпро. I що мати Богданкова, якої він теж ніколи в вічі не бачив, з того розпачу померла, на світі не нажившись, тільки що давши життя йому, тепер челядникові добрячого чинбаря, дядька Мудролюба...”

Богданко почав куняти, замріяний, і десь за Ходоровом, ще не доїдждаючи Переяслава, хазяїн його склав повільно весла (бо тут Дніпро за поворотом на схід і так мчав баркасику вперед і вперед нестремною стрілою), узяв з Богданкових зів'ялих від сонної втоми рук стерно, і наказав хлопцеві примостилися в середньому кубрику на баркасі та трохи поспати ще перед тим, як вони допливуть до самого Канева...

I ще перед тим, як заснути Богданкові, його мрії вже повільно, ледве плавуючи, обгanyaли одна одну, шугали в Києві, на Нижньому-Валу на Подолі, тупцяли-тінялися біля грекового рундучка, звивалися біля жмути барвистих стрічечок, що він конче придбає їх для Честиславці за той свій дорогий скарб...

I, міцно притиснувши рукою до грудей своє багатство, Богданко пірнув у глибокий молодечий сон на свіжому, запашному повітрі в колисці-гойдалці, хазяйському баркасику...

*

Канівський манастир був розташований недалеко від крутого правого берега Дніпра, поміж трьома високими, піскуватими горами, в глбокій долині, що широким узвозом виходила на четверте узгір'я з західнього боку — в густий ліс. У такий старезний, з віковими дубами, грабиною, сором'язливими білими берізками та непролазною гущавиною ліщини ліс — первісний ліс. В лісі здавна було безліч звірини, були дики яблуні-кислиці, а ліщинова гущавина щосени рясніла важкими кім'яхами чудових горіхів-чорнобривців.

Манастир стояв саме посеред долини, був оточений високою муреною огорожею з зубчастими дашками. Стояв, як міцна, непідступна для ворогів, фортеця.

Старі люди розказують, що колись, у незапам'ятні віки, побудував цей манастир укра-

їнський князь після нищівної перемоги над дикими степовими ордами. Тоді ті орди хмарами сунули вздовж Дніпра угору, до серця України — Києва, але розбилися об непідступні живі мури князівських воїв-одчайдухів. Гори трупів степових дикунів густо засіяли тоді канівські гори, а рештка недобитків, що встигли щасливо перескочити широкий Дніпро, забігли безвісти в свої степи, щоб на багато десятків років дати спокій привабливим українським землям.

І начебто на сумний для себе спомин про ту страшну поразку, та її не одну свою пізнішу поразку на цьому самому зламі сивого Дніпра, і містечко недалеко монастиря назвали наїзники Кан-ів, що по-татарському значить кров і болото, або криваве болото.

А побудований українським князем монастир усе зростав, процвітав, багатів. Навколо нього попід горами, аж до самого лісу, як грибів по дощі, наросло безліч чепурних, біленьких хатинок українських людей, де жили, у найближчому зв'язку з монастирем, працьовиті хлібороби землі української, завзяті й відважні мисливці на багату звірячу хутровину, добродушні пасічники, ганчарі, чинбарі, шевці, торгівці та майстри всяких інших професій.

І Великого Дзвона з високої монастирської дзвіниці слухали, з легким завмиранням серця, люди найдальших — і потойбічних, і тутешніх, правобережних українських поселень. Довгі роки слухали, поки ото ї не вмовк він, як уже згадувалось, несподівано.

*

В монастирському храмі людей було повно по береги ще з суботнього дня. Повно прочан було й на просторому монастирському подвір'ї.

Люди протискалися в середину храму, складали, один по одному, свої дорогі дари монастиреві на широкому помості вздовж міцних мурів стін і навколо підніжжя образу Богоматері, і потім усі, один по одному, пробували попуста від Великого Дзвона — чи не зрушать довгорічної мовчанки вістуна спокою, волі та щастя. Але даремно пробували. Великий Дзвін мовчав.

Уже перед світанком Великоднього дня до храму зайшов, у супроводі потужної дружини воїв, і князь Радимир.

І саме коли вперше пролунало над багатотисячним натовпом богомольців радісне й величне „Христос Воскрес!”, князь Радимир узяв у власні руки слухняно простягнуту йому вартовими свою неоцінену діядему і, широко перехрестившись, побожно поклав її до

стіл святого образу Пречистої. За князівським звичаєм, припав тільки на одно коліно перед самим образом, тихо помолився і тоді встав, виструнчився, і твердою, упевненою ходою підійшов до попусту.

Люди в храмі завмерли, затаївши віddих: вони не менше, як і сам князь, були певні, що надходить давно-давно очікувана великоадайна мить. Коли вже такий нечувано багатий дар принесено монастиреві, не може бути найменшого сумніву, що зараз залунає могутній погук Великого Дзвона і понесе на всі боки, на всю широку й несходиму Україну радісну звістку про те, що настав час і для неї, страдниці, вільно, безтурботно та щасливо в світі жити...

Князь Радимир простяг трохи тремтячу, — чи від хвилювання, чи від старечої втоми, свою всевладну руку і взявся за кінець попусту. Рвучко смикнув. Смикнув удруге. Люто смикнув і третій раз.

Великий Дзвін мовчав.

(Кінець буде.)

ЧИ ЛЮБИТЕ ВИ ІСУСА ХРИСТА?

„Каже Ісус до Симона Петра: Симоне Йоанн, чи ти любиш Мене більше цих?.. Каже Йому вдруге: Симоне Йоанн, чи ти любиш мене?.. Каже Йому втретє: Симоне Йоанн, чи ти любиш мене?..” (Іоан. XXI, 15-17).

Чи любите Ви Ісуса Христа?

О, любіть Його, всією душою любіть, більше всього на світі любіть.

Ізза любові до Нього, виконуйте заповіді, злого не робіть, бо Ісус Христос цього не любить; робіть добро, бо це Ісус Христос любить, і радійте з тою думкою, що вам Ісус Христос післав цю радість; терпіть з тою думкою, що Ісус Христос любить, коли ми терпимо.

Тоді не будуть тяжкі для нас заповіді Його; тоді не буде нам тяжко оберегати себе від усього злого; тоді нам легко буде робити все доброе; тоді весело нам буде втішатися; тоді нам радісно буде й плакати.

Коли ж щось недобре приходить до нашого розуму, то будемо так говорити: я не буду цього робити, бо Ісус Христос цього не любить; коли ж прийде добра думка, будемо промовляти до себе: я зроблю це, бо Ісус Христос це любить. Коли переживаємо радість, яку Бог нам послав, будемо говорити так: це Ісус Христос послав мені радість; коли ж прийдеться переживати терпіння, будемо говорити: витерплю я це, бо Ісус Христос любить, коли ми терпимо.

Любіть Ісуса Христа, і ця любов нагадає вам все і навчитъ вас всьому.

о. П. Б.

ЛИСТИ З ПОДОРОЖІ ДО СВЯТОЇ ЗЕМЛІ

(Лист другий.)

Мої Дорогі!

Мій останній лист, що описує подорож мою до Святої Землі, я закінчив описом мечеті Омара й описом несамовитого завівяння, яким кликано вірних мусульман на молитву. З мечеті ми пішли далі на базарі й вулиці старого Єрусалиму. Тут ми побачили те місто таким, яким знов знат Його Христос. Абсолютно ніколи не переживав я такого враження, яке можна було б прирівняти до того, що я пережив, коли проходив тими старими вулицями. Це був крок у минуле — у життя, про яке читають, або яке бачать у кіні, але відносно якого ніколи не бувають цілком певні, що таке дійсно існує. Люди юрбами метушаться довкруги: одні з них стараючись продати вам що-небудь, другі шукаючи щось вкрадене. Повітря було насищене запахом згірклого. З притемнених входів виглядали допитливі очі. Сонце просвічувало лише плямами, тому що більшість вулиць була в значній мірі накрита склепіннями, що випиналися з домів обабіч вулиці. Невеличкі крамнички, не більші ніж діри в стінах, вимінювали все, що собі можна уявити: горщики й сковороди, різне гостре й пахуче коріння, овочі й городину, різнопородні вкрите мухами м'ясо, арабські головні убори, солом'яні вироби, тканини, взуття, шоколад, дешеві ювелірні вироби та багато інших і незнаних нам предметів, що годі їх описати.

В той час, коли ми розкошували наші очі усім тими незвичайними речами, наш провідник звернув нам увагу на карниз, що висився над нами яких чотири-п'ять метрів. Коли ми глянули вгору, побачили там темні входи й вікна та тінеподібні постаті, що ворушилися в середині. Провідник пояснив, що це були готелі для подорожніх, і що це був рід житла, якого шукала Свята Родина, коли вона відбувалася подорож до Вифлеєму якраз перед народженням Ісуса Христа. Самозрозуміло, що в часі загального перепису людей цілої провінції, всі ці гостинниці були заповнені, чому Свята Родина мусіла приміститися у вертепі.

Коли ми від цього готелю пішли далі, ми раптом знов попали у сонячне сяйво й подалися до малих дверей у високій грубій стіні. По тім боці стіни ми побачили другу, вищу стіну, побудовану з масивного каміння. Це була, як нам пояснив провідник, Стіна Плачу, одна із стін, що залишилася з храму Соломона. Це — місце, куди приходили жиди голосити й оплакувати втрату своєї бувшої слави за царів Давида й Соломона. Самозрозуміло, що тепер, від арабсько-жидівської війни, ніяким жидам більше не дозволяють там голосити, отож вони перенесли цей обов'язок до гробниці царя Давида, яка знаходиться по жидівськім боці Єрусалиму, й яку ми оглядали пізніше.

Цікавим щодо Стіни Плачу являється факт, що мусульмани також побожно ставляться до неї, як до місця, яке Магомет перескочив на коні, став на місці, де була мечеть Омара, а звідтіля вознісся на небо. Видно,

це був великий стрибок, бо ж ця стіна від дев'яти до дванадцяти метрів заввишки.

Оглянувши Стіну Плачу, ми подалися назад до монастиря пополуднati. Тут, при цьому, ділилися враженням від тих дивних речей, які ми оглянули. Серед предметів, які ми обговорювали, був і наш провідник, що проявив себе дивовижною мішаниною сходу й заходу. Він був Християнином арабського й жидівського походження. Він говорив по-французьки, -німецьки -італійськи, -англійськи, -єврейськи, -арабськи свободно. Він був батьком п'ятнадцятьох дітей. У нього було лише одно око. Здається, до речі, що це явище є загальне явище — недомагання серед арабського населення. Так виглядає. Досить бо багато зможіж арабів має якогось роду бількові нарости на своїх очах. Наш чичероне був дуже добрий провідник. Він міг пояснити нам усі святі міста й їх важливість для усіх релігій: християнської, мусульманської та жидівської. Мені він подобався також тому, що, здавалось, він був ревним християнином і в своїм голосі мав завжди належну пошану для предметів, про які він розповідав.

Після під'їзду ми всіли в наш „смертоловний“ автобус з його зловісним арабським шофером і поїхали назад до старого міста. Там знов почимчукували нашою дорогою через оті дивовижні вулиці, які вертали нас на 2000 років часу назад, і нарешті зупинились перед Православною Церквою. Тут ми побачили частини Єрусалиму, по яких ступав Христос. Бачите, теперішній Єрусалим — це не те місто, яке знов знат Христос. В часі Свого проповідування Христос предсказав, що Єрусалим буде зруйнований. І справді, в 70-ім році по Р. Х. римський імператор Тіт зрівняв місто з землею; ані один камінь не залишився неторкненим. Внаслідок цього й інших знищень теперішній Єрусалим побудований на руїнах колишніх Єрусалимів, положений біля 5 метрів вище, ніж за часів Христа. Однаке після воєн побожні прочани знов і знов приходили до міста, по якому колись ходив Христос, і знов позначували святі для християн міста. Все-редині Православної Церкви були залишки первісних вулиць з часів Христа. Найбільшим скарбом цієї церкви є камінь — поріг брами, через яку проходив Христос, несучи Хрест, по дорозі на Голгофу. Голгофа за часів Христа знаходилась поза стінами міста. Той камінь (під шклом) мав приблизно 45 см ширини, понад 2 м. довжини й 25 см грубини. Він був срій і висовганий стопами тисяч людей, що перейшли через нього. Й нарешті, так ніби тому каменеві було забагато, щоб витримати пам'ять Христа ступаючого Своїми останніми кроками через нього, він виставив на показ велику розколину посередині й декілька менших тріщин, що відбігали від нього.

Вийшовши з цієї церкви, ми пішли Скорбною Дорогою — Христовою Дорогою. Кожна з чотирнадцяти

зупинок Христа помічена на дорозі тим чи іншим способом: багато з них — капличками й церквами. Ця дорога довга і в багатьох місцях стрімка. Легко відзначити, як Христос міг тоді спотикатись. Я сам спіткнувся кілька разів, навіть володіючи всіма своїми силами. Приблизно біля П'ятої Зупинки ми побачили похорон, тим разом — армянський. Два чоловіки з поважним виглядом і довгими бородами предшествували процесії, постукуючи тяжкими, особливого вигляду, посохами в унісон з своїми кроками по брукованих вулицях. За ними священик повільно помахував кадильницею, з якої розходився густий, знайомий аромат. За ним слідувала громадка чоловіків, несучи труну, і нарешті рідня, з'одягнена в чорне, їхала в автомобілях.

При іншій зупинці, недалеко від Судилища Понтійського Пилата, ми побачили знайоме нам видовище. Скінчилася наука в школі і маленькі арабенята висипалися з неї, як це буває в кожній країні, несучи книжки, частуючи одне одного стусанами, вигукуючи, кидаючи одне в одного чим попало, а коли побачили нас, випробовуючи на нас своїх декілька нечисленних слів англійської мови: „Галло! Уан, туу, тфррі, фор, — ей, ббі, сії, дії, ії, еф, — мони, містер!”

Мене вразили життя і рух здовж Христової дороги. Це не був мертвий пам'ятник, обведений стінами й мовчазний.. Цією Священою дорогою користуються нині так, як нею користувались 2000 літ перед тим. Вона лише була дещо вища.

На ній були ці самі базари, типи людей, запахи, барви й настрої, знані нашому Господеві. Мені хотілося б провести там багато днів, пізнаючи ті речі, які зновували наш Гоподь.

Усі Хрестові зупинки аж до дев'ятої знаходяться на вулиці міста, серед спокійно проживаючої громади людей. Починаючи з Десятої зупинки, вони вбудовані в середину Храму Святого Гробу Господнього, де священні місця останніх моментів страждання нашого Господа і Його гріб збережено, щоб цілий рід людський міг їх оглядати. Наші серця не могли не приспішитися при думці, що ми мали вступити в найсвятіше хранилище Християнства.

Думаю, що це добре місце, щоб закінчити цього чергового листа.

Тарас Проць.

—ОО—

Легше витратити тисячу доларів, як сто заробити. Легше виказувати похиби чужкі, як свої власні направити. Легше положити колоду поперек дороги другому, як її усунути. Легше відобрести своєму близькому честь, як їй йому віддати. Легше руйнувати, як будувати. Легше наказувати, як слухатись. Легше порозумітись зі сто мудрими, як з одним упертим дурнем.

Подав о. М. П.

ДО ВСІХ СЕСТРИЦТВ І ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ В ЗДА.

Дорогі й любі Сестри!

Сестрицтво Св. Покрови при церкві Св. Ап. Андрея в Бавнд Брук, Н. Дж., складаючи \$500.00, як свій перший дар на будову ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА в Бавнд Брук, Н. Дж., звертається до Вас з оцім коротким, але від широго серця пливучим словом.

Наше сестрицтво невелике, бо об'єднує всього 17 осіб, однаке — силу нам дає взаємна любов та щира відданість Рідній Церкві. Ми своїми серцем і розумом глибоко відчули велич завдання, яке міститься в будові Церкви-Пам'ятника на молитовний спомин наших батьків і рідних та мучеників українського народу. Ми цілою своєю істотою прагнемо як найскорішої побудови цього Святого Храму, бо знаємо, що він буде не тільки пам'ятником над могилами наших найдорожчих, але й світильником, який буде показувати шлях у життя нашим дітям та зробить їх гордими з нас — їхніх родичів.

Тому з глибини нашого серця кличмо Вас, дорогі Сестриці, — захопитися думкою про будову Церкви-Пам'ятника та негайно відозватися щедрою пожертвою на святе діло будови. Нехай на мурах збудованої ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА буде якнайбільше пам'яткових табличок з іменами сестриц і Сестрицтв, що були жертвами і добродійками цього величного храму.

ЩАСТИ НАМ УСІМ БОЖЕ!

Марія Перчишин — Предсідниця, Текля Бек — заступниця Предсідниці, Анна Індик — Фінансова Секретарка, Марія Гураль — Рекордова Секретарка, Марія Мельник — Скарбник.
Б. Брук, травень 15, 1954.

ДО ДИРЕКЦІЇ НАУКОВО-БОГОСЛОВСЬКОГО ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВІ В ЗДА.

Цим висловлюю щиру подяку Дирекції Інституту за надіслану мені працю проф. Ів. Власовського на тему „Як відбувалися собори в давній Українській Православній Церкві”.

Перестудіювавши цю працю, я багато довідався не лише про саму техніку переведення соборів, а й про історію Української Православної Церкви взагалі. Праця справді дуже вартісна і як усі праці проф. Ів. Власовського на високому науковому рівні. Бажаю їйому ще багато десятків років служити нашему народові на цій ділянці.

Прошу і на майбутнє не забувати мене своєю увагою і надсилати всі видання Інституту.

Я дуже шкодую, що мій фах далекий від Богословія, і що крім ролі читача і прихильника Інституту — не можу більше нічим спричинитися до розквіту Інституту.

Бажаю Вам і всім Членам Інституту Божої ласки і допомоги у Вашій справді святій праці!

З правдивою пошаною
Проф. Іван Розгін.

Дітройт, 8 травня 1954 р.

Приклади до наслідування

З кожним днем пошта все більше й більше приносить листів з пожертвами на будову Церкви-Пам'ятника в Бавнд Брук. З кожним днем росте громада тих, що мають тепле серце, тих, що скоро й радісно стали учасниками величного і святого діла вшанування пам'яті батьків і матерів наших, тих, для яких дорогою є пам'ять усіх наших братів і сестер, що життя своє віддали за Правду Христову, за волю людини й за визволення землі наших батьків — України. Одні прислають свої пожертви з коротенькою допискою, або й без неї, другі пишуть зворушливі листи, а інші не тільки складають пожертву, а й кличуть інших до неї. Останнім, за поміч у ділі зібрання фондів на будову Церкви-Пам'ятника, належиться окрема подяка. Листом, із закликом до інших, і починаємо друк чергових листів добродій Церкви-Пам'ятника. І так, довголітній церковний діяч у стейті Вісконсин п. Т. Барсук пише:

„Я — Теодор і моя дружина Анастасія Барсук, члени укр. прав. церкви Покрови Пречистої Діви Марії в Мілвокі, Віск., пересилаємо нашу пожертву на будову Церкви-Пам'ятника в Б. Брук, Н. Дж. в сумі \$50 і кличмо до такої ж пожертви всіх наших друзів і знайомих. Христос Воскрес!”

Ми віримо, що на заклик п. Т. Барсука відозветься не один його добрій приятель.

А далі просимо уважно прочитати лист жінки-страдниці, яка разом зі старушкою-мамою, перейшовши страшні життєві етапи під московською неволею й розгубивши, на цьому страсному шляху своїх найдорожчих, знайшлася нарешті на вольній волі:

„Прошу ласкаво прийняти мою вдовину лепту на будову Церкви-Пам'ятника в С. Бавнд Брук. Знаю, що ці \$50 зовсім не є достатньою жертвою, щоб гідно вшанувати пам'ять членів нашої родини, які загинули в Україні і поза нею, під час останніх світових завірюх. Особливо ж мого Батька, пам'ять якого залишилась назавжди святою для мене.

Сільський священик, — він усе своє життя віддав служінню Богові та Православній Церкві. Він кілька разів був заарештований то ЧЕКА, то ГПУ і там битий, катованій. А коли мав майже 70 років, забрали його востаннє похмурого, холодного, лютневого ранку. Батько попрощається з нами назавжди та спокійно, з твердою вірою в Бога, пішов на тортури і смерть. Старенький, слабий — він загинув у кривавих мурах страшного НКВД. Де і коли, — один Бог знає. В тих умовах не могли ми виконати християнського обов'язку по відношенню до нього: ні похорону відправити, ні хреста над могилою поставити. А тому тепер ми з мамою, що ще залишились живими з цілої родини, шлемо найтеплішу подяку нашій Церкві в ЗДА за те, що Вона почала це святе,

велике діло — будову Церкви-Пам'ятника над могилами наших рідних, дорогих покійників.

Л. Іваненко
Борнсайд, Чікаго.”

Коли зважимо, що п. Л. Іваненко, на утримання себе і старенької мами заробляє тижнево не більше як \$35, тоді її жертва є дійсно євангельською „вдивною лептою”, жертвою, яка повинна зворушити до глибин серця тисячі наших інших братів і сестер, що так само не знають, де могили їхніх найдорожчих, що так само не мали зможи хреста над тими могилками поставити, а тепер мають зможу жити вільним і достатнім життям в Америці.

Дальшу нашу увагу затримаємо на листі п. Тихона Малюка з Скатдейл, Па., який пересилаючи \$42 пише:

„Я з України, родом з Хвастівського району на Київщині. Від 1933до 1939 р. жив у Києві й зазнав чимало комуністичних репресій. Мій батько і два брати згинули голодною смертю в 1933 р., а де поховані — Бог знає. Нехай же Церква-Пам'ятник в Америці буде хрестом над їхніми могилами. Разом пересилаю \$10 від Миколи Маланяка. Він греко-католик, але вельми сподобав турботи нашої Церкви за померлих родичів і мучеників.”

Недавній емігрант з Буковини, ВПрепод. о. прот. Іван Ткачук, пересилаючи \$20, закінчує свого листа такими словами:

„При цій нагоді знов повторюю: Нехай Господь Всеславний благословить добре діло й допоможе якнайскорше побудувати Церкву-Пам'ятник, Йому на славу, а нашому многострадальному народові на користь!”

Сьогоднішній перегляд листів жертвоводців на Церкву-Пам'ятник закінчимо листом 75-літнього Степана Гуцуляка з Ньюолф, Тексас, який, пересилаючи \$25, пише:

„Залишився сам-самісенький. Два роки, як померла дружина — Олена. Сина Петра привезли в труні з Франції, де він загинув в останній війні. Доночка Ганя вийшла заміж аж до Сіетел над Пацифіком. Не бачив її вже десять років. Хто мене поховає — не знаю. Молітися ж там, у тій гарній церкві за нас усіх”.

Як бачимо, Церква-Пам'ятник починає об'єднувати нас не тільки в молитві за душі померлих рідних і близьких, але в'яже в одну велику Христову Родину всіх тих, що їх доля розсіяла по широких просторах Америки й заставила жити самітниками, серед чужого оточення.

Слава ж Тобі, Боже, за велику ласку до нас!

—оОо—

Чи ви, дорогий читачу, вже зложили свою пожертву на будову Церкви-Пам'ятника, що її УПЦерква в ЗДА буде на молитовний спомин про наших найдорожчих та геройів і мучеників українського народу? Наколи ні — зробіть це негайно!

ВШАНУВАННЯ ВЛАДИКИ МИТРОПОЛИТА ІОАНА.

З нагоди 30-ліття приїзду до ЗДА Владики Митрополита Іоана, в неділю 16 травня ц. р., в катедральній церкві Св. Володимира в Філадельфії, була відправлена урочиста Служба Божа, а після неї молебень. Ці відправи очолив Архиєпископ Мстислав, а сослужили йому: Митроф. прот. Лев Весоловський, настяльник парафії прот. Іван Савчук та член Консисторії прот. Григорій Пипюк; співали катедральний хор під орудою інж. С. Шевченка. Церква була вщерь заповнена вірними з Філадельфії та прибулими зо всіх кінців ЗДА делегатами на конвенції допомігових організацій.

Перед молебнем, до присутнього на Службі Божій Вл. Митрополита Іоана, промовив Архиєп. Мстислав. В своєму слові Вл. Архиєпископ підкреслив тяжкий шлях служіння українського єпископа взагалі, а Митрополита Іоана зокрема та склав від імені Церкви Вл. Митрополитові ширу подяку за його витривалість і самовіданість у праці на Божій Ниві та велими корисні у наслідках провід Церквою в ЗДА на протязі останніх 30 літ її існування. Після молебня, прот. Іван Савчук вручив Вл. Митрополитові прекрасну мантію, дарунок катедральної парафії в Філадельфії, й привітав Владику від членів катедр. парафії.

О год. 5 пополудні, в залі готелю „Сильванія“ відбувся бенкет на честь Вл. Митрополита, в якому взяло участь 150 осіб, в тому числі священики: митроф. прот. Л. Весоловський, митроф. прот. О. Потульницький, прот. І. Савчук, прот. А. Бек, прот. Г. Пипюк, прот. М. Мостенський, прот. М. Кашуба, прот. Т. Форостій, о. Др. В. Клодницький, о. М. Ярош, о. Ст. Ганкевич та о. Б. Желехівський.

Бенкет відкрив промовою Архиєп. Мстислав, передаючи дальший прорів ним Е. Попілю і прот. І. Савчукові. Під час бенкету промовляли: митроф. прот. Л. Весоловський, прот. А. Бек, прот. М. Мостенський, прот. Г. Пипюк та п. п. А. Батюк від Укр. Робітничого Союзу, Й. Подгурський від Укр. Прав. Ліги, Р. Карбівник від ЗУАДК, майор М. Дармограй від громадянства м. Філадельфії, Дм. Гонта від Об'єднання був. Вояків Укр. Армії та Я. Шишковський від парафіяльних урядів УПЦ в ЗДА. Під час бенкету пані Т. Савчук вручила Владиці чудову в'язанку квітів. Закінчено бенкет духовним концертом хору церкви Св. Покрови в Філадельфії, під орудою проф. О. Дідуха.

КОНВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЛІГИ

Цьогорічна Конвенція Української Православної Ліги відбудеться в Трой, Н. Й., в днях 9-11 липня. Урочиста архиєрейська соборна Служба Божа з цієї нагоди відбудеться в неділю 11 липня в церкві св. Миколая в Трой. Того ж дня пополудні відбудеться концерт. До участі в цих урочистостях запрошується вірних нашої Церкви з дооколичних парафій, а саме: Амстердам, Геркімер, Літелл Фолс, Ютика, Ром, Джансон Сіти, Сіракуз, Гадсон і Трой.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД ТРІОДІ ПОСТОВОЇ

Владика Архиєпископ Генадій Чикаський, що стало співпрацює з НБІнститутом, зробив український переклад Першої Частини Тріоді Постової. Переклад зроблено з мови слов'янської. Примірник чисто переписаного власноручно Владикою перекладу автор надіслав на день інавгурації НБІ.

ЩЕ ОДНА ВИСОКОМИСТЕЦЬКА РОЗПИСЬ ЦЕРКВІ

Визначні наші мистці, найкращі сучасні знавці українського іконопису — Михайло Осінчук і Петро Холодний — закінчили розпис церкви св. Михаїла у Вункасете, Р. А. Поза церквою в Байон, це вже друга їхня праця по храмах нашої Церкви.

Відтепер церква св. Михаїла у Вункасете стала дійсною перлиною нашого церковного мистецтва. Зовнішня частина цієї церкви, побудована в стилі українського бароко, ще перед внутрішньою розписсю, притягала увагу численних туристів, які особливо літом, відвідують терени Нової Англії. Тепер же число їх напевно збільшиться вдесятеро, бо вже під час праці мистців і після її закінчення, двері церкви не замикалися від чужинців, що подивлялися багатство української церковно-малярської творчості, виявлене в прикрасах і образах церкви св. Михаїла у Вункасете.

ПЕРЕСУНЕННЯ ТЕРМІНУ ДУХОВНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДА І КАНАДИ.

Заповіджена на 14-16 травня ц. р. конференція Єпископату і представників Консисторії наших Церков у ЗДА і Канаді, згідно з бажанням Владики Митрополита Іларіона відложена на ближче неокреслений час.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ПАРАФІЙ.

В неділю 20 червня в осідку Консисторії УПЦ в ЗДА, в Бавнд Брук, Н. Дж., відбудеться Конференція представників параф. урядів. Конференцію попредить архиєрейська Служба Божа, яку відправить Вл. Архиєп. Мстислав.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПРАВОСЛАВНИХ СТУДЕНТИВ У НІМЕЧЧИНІ

На еміграції в Європі, в Німеччині, довший час існувало Товариство Українських Православних Студентів. Однак в часі масового виїзду українців за океан, значна кількість членів його знайшла серед них, що залишили Європу, а з тим занепала була діяльність цього Товариства. Тепер Товариство відновило свою діяльність. Дня 4 квітня б. р. в Мюнхені відбулися збори членів його. Збори обрали Діловий Комітет з трьох членів та двох помічників. Головою обраний зістав інж. В. Гноєвій. Вибрано також делегатів на черговий міжнародний З'їзд Православних Студентських Організацій, що має відбутися в Парижі.

ЖИТТЯ ПРАВОСЛАВНИХ УКРАЇНЦІВ.

В Австрії по емігрантських таборах і на приватних кватаирах живе разом більше тисячі православних українців. Всіх їх обслуговує тепер лише один український православний священик о. В. Вишиван, хоч його вірні розсяяні по всій Австрії та перебувають у трьох зонах: французькій, американській і англійській. Центром для першої є табір і церква в Куфштейні (провінції: Форальберг і Тироль), для другої Зальцбург, для третьої (провінції: Карантія і Штирія) — табір Шпиталь на Драві. Священик стало перебуває в Куфштейні й по черзі відправляє Служби Божі по інших церквах — „центрах”, а також і по інших містах, як — Лінц, Грац і інші. о. Вишиван являється разом і адміністратором цілої української православної громади в Австрії.

НАБУЛИ ВЛАСНУ ЦЕРКВУ.

Св.-Михайлівська парафія УАПЦ в Аделаїді набула власну церкву. Це є перша українська громада православна в Австралії, що набула храм на власність.

Парафії в Сиднеї й Перті — купили земельні площи для будови церков.

300 - ЛІТТЯ УПОКОЄННЯ СВ. АФАНАСІЯ ЛУБЕНСЬКОГО.

З нагоди 300-ліття смерті Св. Афанасія Лубенського, Вл. Архиєпископ Сильвестр звернувся до вірних в Австралії з посланням слідуючого змісту:

„Храмове святкування 15. V. 54 р. набірає особливого значення, бо в цей 1954 р. минає 300 літ, як 1654 р. Царгородський Патріарх Афанасій упокоївся в Українській землі, а весняні травневі дні стали Святом Лубенщини й всієї Полтавщини під назвою Афанасія Сидячого”.

Сотки літ проходили, а святкування набувало місця національного характеру великої урочистості. Сотки людей оздоровлялися від моші Святителя і від того дуба, під яким вперше відпочивав знеможений далекою дорогою на північ Патріарх Матірної Церкви в Царгороді.

Минає 300 літ, відзначуваних як загадка Переяславської кривди нашому народові північним віроломнім сусідом. А Мгарський небожитель, Святитель Афанасій, якого так почтіво охороняв і шанував державний зверхник ні від кого незалежної 1654 р. Держави Української Богдан Хмельницький, — перебуває мовчазним свідком і в дні блюзінських комуністичних знищень над усім дорогоцінним і мілим нашему народові.

Відзначаючи 300-літню дату перебування в українській землі святих останків Патріарха Царгородського Святителя Афанасія, вознесімо до Господа Бога вдячні молитви за вивія Божого визначення бути Святителеві охоронцем перед богооборництвом віри батьків наших і мовчазним свідком мільйонових заслань на каторгу братів наших, що одверто визнавали Бога й найвищу Правду Його.”

ПОПРАВКА

В числі „УПСлов” за квітень ц. р., серед жертвовувачів на Пресовий Фонд з Чікаго, помилково подано М. Слюзар, замість Михайло Слижук \$5.00.

КОНВЕНЦІЇ УКР. ДОПОМОГОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЗДА.

В днях 13-15 травня ц. р. відбулася в Філадельфії Конвенція Української Народної Помочі. Першого дня привітав Конвенцію Вл. Архиєп. Мстислав та побажав їй успіху в праці. В Конвенції, як делегати взяли участь і священики нашої Церкви, а саме: митроф. прот. Л. Весоловський, прот. П. Білонь, прот. В. Дяків та о. С. Біляк. На конвенції принято ухвалу про виплату \$100.00 на будову Церкви-Пам'ятника в Б. Брук, а делегати окрім того зложили від себе ще \$150.00 на ту ж ціль. На поконвенційному бенкеті, що відбувся 15 травня в залі Укр. Горожанського Клубу, були присутні Вл. Митрополит Іоан і Вл. Архиєп. Мстислав.

В днях 17-22 травня, в тій же Філадельфії, відбулась Конвенція Українського Робітничого Союзу, серед делегатів на яку були рівнож і священики нашої Церкви, а саме: митроф. прот. М. Запаринюк і прот. І. Гундяк. На конвенційному бенкеті, що відбувся 19 травня, були присутні Вл. Митрополит Іоан і Вл. Архиєп. Мстислав та представники Консисторії — прот. А. Бек і прот. Г. Пипюк.

ПОДЯКА ЗА СПІВЧУТТЯ Й ДОПОМОГУ.

Як довідуємося з „Церковних Вістей”, що видає УАПЦ в Австралії, велике співчуття й допомогу в часі похорону блаж. п. Владики Іоана Австралійського виказав Українській Церкві в Австралії Високопреосвященний Феофілакт, Архиєпископ Грецької Церкви в Австралії. „Ми рахували християнським обов’язком прийти Вам з посильною допомогою у Вашому смуткові й дати можливість перевести похорон так, як того вимагає наша спільна віра в Бога і церковний обряд.” По похороні делегація УАПЦеркви, в складі Владики Сильвестра і Голови Церковного Управління протопресвітера А. Теодоровича, відвідали Архиєп. Феофілакта і склали йому в імені Української Церкви щиру подяку за те його поставлення й поміч.

ВЛ. МИТРОПОЛІТ ІЛАРІОН ВІДВІДАВ ЗДА.

В днях 14-16 травня ц. р. відвідав Нью Йорк Владика Іларіон, Митрополит Вінніпегу і всієї Канади. Під час свого побуту в ЗДА Вл. Митрополіт Іларіон взяв участь у конференції з представниками Біблійного Т-ва, яке має замір видати нове видання Св. Письма в українській мові. Поза Вл. Митрополітом, з укр. боку був присутній на цій конференції Євангеліцький проповідник В. Кузів з Ньюарку.

Вийшло число 1 за 1954 рік

„UKRAINIAN ORTHODOX
LEAGUE BULLETIN”.

Адреса адміністрації:

1820 Leishman Ave, Arnold, Pa.

ЗІ СВІТУ

ОДНА НАЦІЯ ПІД БОГОМ...

Юридична комісія Палати Представників американського Конгресу одноголосно схвалила пропозицію про додовнення „Обітниці Вірності Пропорові” словами, які свідчимуть про віру американського народу у провідництво Вищої Божої Сили. „Я обіцяю вірність пропорові Сполучених Штатів Америки і Республіці, яку він символізує; одній нації під Богом, неподільній, із свободою і справедливістю для всіх” — так звучатиме ця Обітниця, коли рішення про додовнення її схвалить Конгрес.

НАМ ПОТРІБНО ДІЛ ВІРИ...

Катедральний собор у Ковентрі (Англія), зруйнований німецькими бомбардувальниками у 1940 році, буде відбудовано після 14-літньої руїни. Англійське міністерство будівництва дало на це дозвіл, не зважаючи на те, що багато хто домагався насамперед звернути увагу на будову житлових приміщень, шкіл та інших не-церковних будівель. Один із членів міністерства, з цього приводу, написав до майора м. Ковентрі: „Чи можемо ми бути певними, що собор буде таким непотрібним? (як про це, очевидно, доводили противники відбудови його; прим. ред.). Чи завжди правильно давати перевагу речам видимим перед речами невидимими? Гуркіт бомб, що зруйнували ваше місто, було чути у всьому світі. Ми не можемо сказати, скільки людей, у нашій країні і за кордоном, чекають, коли цей собор встане з руїн і доведе, що англійські традиції живуть і після жорстокого нищення. Перед нами загроза ще більшої руїни; загроза, яка деморалізує і руйнує наші думки. Ще ніколи ми не мали такої великої потреби на діла віри . . .”

МОСКОВСЬКІ „УМОВИ” ВСЕПРАВОСЛАВНОГО СОБОРУ

Московський патріярх Олексій звернувся листовно до Вселенського Патріарха Атенагораса, подаючи свої „умови” для скликання Вселенського Православного Собору. Головні з них такі: а) Еміграційні російські Церкви, що перебувають тепер в юрисдикції Царгородського патріярха, повинні перейти під зверхність московської патріархії. б) Царгородський патріярх має визнати акт московської патріархії з 1948 року, що ним Москва „надала автокефалію” Православній Церкві в Польщі. Як відомо, Царгородська патріархія проголосила Православну Церкву на теренах Польщі автокефальною ще в 1924 році. Складалась ця Церква переважно з православних українців і білорусів. Цього акту Москва не визнала, а тепер домагається, щоб

Царгород визнав цю нову „автокефалію”, дану нею через 24 роки. в) Царгородський патріярх повинен відновити зв'язок з Православними Церквами країн, що перебувають тепер під советською контролею. Це є Албанія, Польща, Чехословаччина.

ПОДІЯ ІЗ СВЯТОГО ПИСЬМА НА ГРОШАХ.

Видано грошеві знаки, на яких зображені події із Св. Письма. Це зробила Греція: на гроши — проповідь апостола Павла в атенському аренах (Діяння, розд. XVII). Це — на нових 500-драхмових банкнотах. Новий 10-драхмовий банкнот матиме малюнок відомого храму Св. Апостолів у Фесалоніках.

ВИСТАВКА ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

У Лондоні відкрито у травні велику виставку сучасної християнської літератури, що має назву „Християнство на сторінках книжок”. Це — найбільша така виставка за уесь час видавання у всьому світі релігійних книжок.

ІНДІЯ ЧИНІТЬ ОПІР ХРИСТИЯНСЬКИМ МІСІЯМ

З Індії повідомляють про зрост там опозиції до діяльності чужинецьких християнських місіонерів. Міністер внутрішніх справ Індії Катію заявив нещодавно, що місіонери, які тепер перебувають в Індії, зможуть і надалі пропагувати свою релігію, але права на це вже не матимуть ті, які прибувають сюди в майбутньому. Вони зможуть, щоправда, проповідувати християнське вчення і займатися гуманітарною діяльністю, але не матимуть права навертати іншовірних на християнство. З цього приводу індійський уряд одержав багато протестів як від християнських церковних організацій, так і від християн Індії.

ХРИСТИЯНСЬКА ДОПОМОГА ЖЕРТВАМ СТИХІЙНОГО НЕЩАСТЯ

7 місяців тому невеликі грецькі острови в Іонійському морі стали жертвами страхітливого землетрусу, що завдав багато шкоди і руїни тамтешньому населенню. 30 квітня б. р. це нещастя навістило і центральну (не острівну) Грецію. Християнські церкви світу, за посередництвом Світового Союзу Церков, прийшли із щедрою допомогою потерпілим. Американські церкви надіслали понад 4.000.000 доларів вартості одягу і харчових продуктів. Значні грошеві пожертви з Америки та інших країн дали змогу вже великою мірою відбудувати зруйноване стихією життя на островах. Населення у багатьох місцевостях насамперед побудувало тимчасові приміщення для церков — навіть перед тим, як дбати про своє власне забезпечення. Протягом 1953 року Світовий Союз Церков надіслав потребуючим країнам світу майже 30 мільйонів фунтів різних продуктів першої необхідності, вартістю біля 10 мільйонів доларів.

ДОПИСИ

ПЕРШЕ ХРАМОВЕ СВЯТО.

В неділю 9 травня, церква Св. Юрія Переможця в Трентон святкувала своє перше храмове свято. Урочисту Службу Божу відправив Архієпископ Мстислав, в сослуженні о. о. прот. Г. Пипюка, прот. Ф. Шпаченка, прот. М. Антохія та настоятеля парафії прот. Є. Міляшкевича. Церква того дня була заповнена побереги своїми й гістьми з Філадельфії, Ньюарку, Бавнд Бруку і Алентавн. Співав місцевий хор під орудою пані Шовлач. Після відправи відбулася храмова трапеза, під час якої промовляли Владика Мстислав, присутні на відправі священики та гості з сусідніх парафій. Всі промовці подивлялися, що, всього за 4 місяці існування, парафія св. Юрія в Трентон спромоглася прекрасно устаткувати свій храм, придбати всі необхідні церковні речі, зорганізувати гарний хор і дуже діяльне сестрицтво та мати сталої священика. Треба підкреслити, що парафія Св. Юрія складається з новоприбулих до ЗДА емігрантів, яких об'єднує велика любов до Рідної Церкви. Оця любов та гідна подиву жертвеність членів парафії й стали тим двигуном, що дав їм змогу за дуже короткий час зорганізувати силійну Христову Громаду. Щастя їм, Боже, і в дальшій праці Тобі на славу, а українському народові на добро!

Сусід.

ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНИКА

19 січня б. р., саме в день Богоявлення Господнього, сповнилося 20 років священства о. Симеона Гаюка, пароха церкви свв. ап. Петра й Павла в Ютиці, Н. Й. Тож в неділю 24 січня після Служби Божої парафіянини вшанували свого душпастиря спільною трапезою, на якій було присутніх понад 100 осіб. Від імені парафіян теплим словом привітав о. Гаюка предсідник парафії п. Михайло Фалінський та п. Іван Сиротинський, що при тім передали о. пароху дарунки: гарний образ Матері Божої (репродукція) зі срібною табличкою і відповідним написом та золотий годинник марки „Лонжін”. Від місцевої Філії Конгресового Комітету привітали о. Гаюка — голова Філії п. др. Б. Гарбовський та проф. Василик.

ЗІ СПІЛЬНОГО СВЯЧЕНОГО НА ДОБРУ ЦІЛЬ

Під час спільногого свяченого в парафії св. Михаїла в Гемпстедт, Н. Й., на пропозицію В. Соківа і І. Мельничука, присутні зібрали поміж собою \$27.00, які призначено на допомогу немічним і хворим нашим братам і сестрам у Німеччині. Збірку перевели Тет'яна Мельничук і пан Сельський Щира подяка жертводавцям за добрий приклад.

— Т. М.

АКАДЕМІЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

28 березня ц. р. в Міннеаполісі відбулася урочиста академія, присвячена 15-ій річниці незабутнього акту проголошення самостійності нашої Срібної Землі — Карпатської України.

Незалежно від віровизнання та принадлежності до того чи іншого політичного угруповання, українці всіх церковних громад Міннеаполісу та Ст. Полу своєю чистельною присутністю (понад 400 осіб) виявили шире зацікавлення академією, а після її закінчення і шире задоволення нею. По академії мені довелося говорити про неї не менше, як з двома-трьома десятками осіб з різних середовищ. І всі висловлювалися про її високий рівень і щодо змісту, і щодо зовнішнього оформлення, а головне, щодо її справді соборницького характеру.

Успіх академії зумовлений: поперше, без перебільшення, величезною організаційною роботою, заздалегідь і старанно переведеною у процесі підготовки до неї, головою Товариства закарпатців — настоятелем православної церкви Св. Арх. Михаїла Веч. о. С. Біляком. І, подруге, — у рівній мірі, щирим бажанням кожного з учасників академії якнайкраще виконати свою частку спільної справи.

Поочидачи від мистецького графічного оформлення двомовного запрошення на академію (артіст-маляр О. Канюка), розповсюдження його серед українців міст (В. Романовський, М. Лозовий), бездоганного щодо майстерності виконання портрета президента Карпатської України сл. п. о. д-ра А. Волошина, виготовленого спеціально до академії, та високохудожнього удекорування сцени (артіст-маляр О. Булавицький) і кінчаючи прекрасною інсценізацією акту проголошення самостійності Карпатської України (мистецький керівник Д. Штогрин), що її виконали юнаки та юначки Пласти та СУМу, — зовнішнє оформлення академії стояло на дуже високому рівні.

На високому рівні стояла і офіційна частина академії: американський гімн у добром у виконанні народженої в Міннесоті Люби Перчишині, змістовний реферат про зрыв до самостійності Карпатської України і значення цього зриву для всієї Нації, збагачений його власними спогадами про Хуст саме тих часів, відомого громадського діяча і науковця проф. О. Грановського; короткий, але також глибокий змістом реферат про Закарпаття та проголошення ним незалежності, прочитаний в англійській мові студентом М. Беньо (батьки з Закарпаття) з новоприєднаної до митрополії УПЦ карпатської церкви Св. Миколая.

У художній частині академії взяли участь: мистецькі солісти — п-ні В. Миколаєнко, п. О. Сагуленко та п. Д. Грушецький (акомпанімент панночки Е. Берецької), які виконали кожний по дві арії українських композиторів і Моцарта („Фіялка“ — п-ні Миколаєнко); тріо (сестри Берецькі та п-ні З. Семенець, акомпанімент п-ні Н. Пащенко), а також декляматори: Я. Корсунський („Любіть Україну“), п-ні О. Хоролець („Багато впало борців“) і Д. Штогрин („Великден“). Всі без винятку точки художньої частини програми були належно оцінені гучними оплесками слухачів.

Добре також співав і збірний хор (диригент п. А. Мойсіяха). Хор у складі понад 40 осіб складався в основному зі співаків церковного хору церкви Св. Арх. Михаїла разом з її протодияконом о. М. Полі-

щуком, а також багатьох співаків церкви Св. Юрія Переможця, у т. ч. протодиякона о. М. Бриня і солістів Л. Перчишіної, О. Сагуленка, Д. Грушецького і кількох молодих співаків церкви Св. Миколая.

У 1-ї частині академії хор виконав 3 пісні, у тому числі „Під Бескидом красивим” (слова сл. п. о. д-ра А. Волошина, гармонізація Д. Петрівського, колишнього професора співу в Ужгородській учительській семінарії, директором якої був о. А. Волошин), а в другій частині — перед закриттям академії — 2 пісні „Козака несуть” (муз. М. Леонтовича) та „Карпатські січовики” (слова Я. Славутича, муз. Г. Китаєвого). Урочистий спів національного гімну гідно завершив цю справді зразкову академію.

М. Дербуш.

ШЕВЧЕНКОВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

Українська православна парафія св. Вознесення в Пасєйку достойно відсвяткувала 140-літні уродини Т. Шевченка. 28 березня, Хрестопоклонна неділя. Поклін хресту, на якім умер Спаситель світу, було сполучено з хрестом, що його переніс великий апостол правди Т. Шевченко.

По торжественній Службі Божій впр. о. М. Мостенський присвятив проповідь спогаду про Т. Шевченка. О. проповідник з'ясував хрест, який переніс пророк України. Різін народи мали своїх великих людей — письменників, поетів, але жадна нація не мала такого неустрошимого борця, як Т. Шевченко, що в часі найбільшої національної нашої руйні і зневіри кидав виклик московським самодержавцям. По Службі Божій відправлена була панахида за спокій душі Т. Шевченка. По панаході сумне „Вічна пам'ять” з надією в серцях, що дух Шевченка житиме вічно в наших серцях. Відправу закінчено молитвою „Боже Великий Єдиний”.

Друга чистина свята відбулася в церковній залі о 7 год. вечора. Це був концерт. Програма концерту була добірна, виконана під проводом проф. Куриленка, хором ім. Лисенка, який то хор являється гордістю нашої громади. Концерт попереджено відспіванням американського гімну і гарним словом о. М. Мостенського, в якім він з'ясував, чим був для нас Т. Шевченко. Слово о. пароха було шире та надхнене любов'ю, якою палало серце великого поета до України.

Святочну промову виголосив Лесьо Сисин на тему „Шевченко і Переяславська угода”, яку (угоду) Шевченко осудив у своїх творах. Бесідник з'ясував одночасно пропаганду теперішніх червоних сатрапів, які використовують Переяславську угоду для дальнішого та щораз гіршого поневолення України. Але це не помогло червоним сатрапам убити духа українського народу. Він живе, буде жити і вийде з теперішньої боротьби переможцем.

Хор ім. Лисенка відспівав „Заповіт”, „Світе тихий”, „Сонце заходить”, „Думи мої”, „Веснівка” — сольно відспівала славна наша співачка Анна Гірчиця. Дуэт „Стойте гора високая” — пані Гірчиця і проф. Куриленко. Але найкраще випали декламації молодих школярів Рідної Школи. Декламували: Палюх, Гербетко, М. Юрченюк, Галина Карпюк, Клименко, Дубас, Величко,

Плутенко. Урочистість закінчено відспіванням національного гімну.

Наша парафія з цим не припинить дальшої праці, як на полі церковнім, так і на народнім. Зорганізовано вже Комітет для збирання жертв на Церкву-Пам'ятник в Бавнд Брук, Н. Дж. Комітет по святах піде по хатах за збіркою грошей.

Щастя, Боже, добрій праці!

Л. Сисин.

З ЖИТТЯ ПАРАФІЇ УСПІННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ В ЛОРЕЙН, ОГАЙО

Парафія в Лорейн не велика числом членів, але всі вони працьовіті й щедрі для своєї церковці. Покинувши в 1931 році Унію, вони повернули до своєї прадідальної Православної Віри. У з'язку з цим понесли велику жертву, бо церкву, яку збудували, але через несвідомість записали на уніатського єпископа, — втратили і мусіли через якийсь час перебувати в комірному Сербській церкви.

Під добрим проводом своїх душпастирів, парафія згодом спромоглася на купно площі, на якій постановила побудувати в першу чергу пивницю під церкву. По тяжких трудах в 1947 році пивницю викінчено й з великою урочистістю посвячено. Всі раділи, що вже мають своє власне приміщення. Та бракувало парафіального помешкання. Тоді рішили збудувати свою хату, яку викінчено й посвячено в 1950 році.

Поволі парафія почала зростати. Молодь підростала, подружилася й помножилася. Членство парафії збільшилось з приїздом нової еміграції. Пивница почала робитися тісною, невигідною і невистарчальною на релігійні й інші потреби. В січні 1953 р. на річних зборах було ухвалено приступити до будови церкви. Приготовано пляни й зібрано частину грошей на будову, а в місяці серпні приступлено до будови. Іскрою, що запалювала вонон ентузізм до викінчення будови, був парафіяльний уряд на 1953 рік, майже виключно з молодих членів. Не завелися члени парафії на виборі цього уряду, бо за добру працю, в січні ц. р. перевибрано їх наново. Найважнішою справою уряду було викінчення будови церкви, і ця будова є вже на викінченні.

При парафії існує старше заслужене сестрицтво, а в минулому році зорганізовано молоде сестрицтво під назвою „Йонг Лейдіс Гілд”. При парафії існує також мужеський „Український Американський Горожанський Клюб”. З приїздом до парафії нового настоятеля о. Антонія Стангрія хор вивчив св. Літургію в рідній мові; при церкві урухомлено Недільну школу, до якої вже вписалося 32 дітей. Добре розвивається хор.

Треба ще згадати про любов і християнське відношення поміж членами парафії. Недавно захворів голова параф. уряду Іван Стівенс і мусів піддатися тяжкій операції. Коли він перебував у шпиталі, то не було дня, щоб хтось з членів не відвідав його. Коли ж здоров'я поправилось і він повернувся до дому, але треба було щодня доїзджати до шпиталю на перевірку, то й тут показалася любов до свого голови уряду: кожного дня члени почерзі возили його до шпиталю. Та на цьому не скінчилося. На місячних зборах У. А. Г. Клюбу заслужений наш член п. Миколай Сикута піддав гадку, що добре було б зробити І. Стівенсу несподіванку й привітати його з щасливим поворотом до здоров'я. Суспекту прийнято і цю несподіванку влаштовано під час запустів. Зійшла ціла громада: старі, молоді, діти й родина та гости. По трапезі о. парох привітав присутніх і передав провід п. М. Сикути, який покликав до промов представників усіх організацій, а після них вручив І. Стівенсу дар любові.

З великим зворушенням і сльозами в очах подякував І. Стівенс всім за таке шире й братнє відношення в тяжкій хвилині його життя.

Закінчив трапезу о. парох словами: „Люби близького свого, як самого себе” і, заохочуючи всіх до ще ревнішої праці, молитвою до Богородиці закінчив це пріємне родинне зібрання.

Цей приклад пошани заслуженому церковному працівникові повинні наслідувати всі наші громади. Коли будуть жити в такій єдності й любові, то буде з цього велика користь не лише поодиноким громадам, але й цілій нашій Церкві.

А. Дяченко.

⊕ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ВАСИЛЬ ПРОЦІК

12-го квітня відійшов на вічний спочинок Василь Процик. Покійний приїхав з Галичини до Америки ще перед першою світовою війною і весь час проживав в м. Грінзбург, Па. Покійний приймав жваву діяльність в організації парафії в Джіннет, а коли громада купувала церкву, то покійний Василь Процик дав під моргіч свою хату.

Покійний був дуже віруючою людиною, тихої вдачі і доброго характеру.

10-го квітня покійний був з родиною в церкві і виконав Великодну Сповідь, а 12-го — його не стало. 15-го квітня тіло покійного було перевезено до церкви св. Михаїла в Джіннет, де о. П. Білон відправив заупокійну Літургію при переповненій церкві парафіянами і приятелями покійного, і виголосив прощальне надгробне слово.

Покійний залишив в жалобі дружину Розалію, синів: Олександра, Василя і Євгена і доньок: Марію Фрай і Катерину Камарчик.

По похороні відбулися поминки, на яких, на заклик пароха, присутні зложили на пресовий фонд „УПСлова” \$9.25. Жертвували: Р. Процик \$2.00; по \$1.00 — К. Морозович, І. Липецький, М. Грисак, Р. Багоска, Д. Терпко і Н.Н.; по \$0.50 М. Терпко, Ю. Терпко. Дрібними 25 ц. Разом \$9.25.

У о. П. Білоня можна набути слідуючі його твори:

„Спогади” \$1.50
 „Правдива Церква Українського Народу” \$0.35
 „Ukrainians and Their Church”
 (English translation: Rev. S. Symchych). \$0.50

Замовляти:
 REV. P. BILON
 1206 Penn Ave., Jeannette, Pa.

ПРАВОСЛАВНА ДУХОВНА АКАДЕМІЯ У ВІННІПЕГУ.

Православна Духовна Академія — це чотирірічна вища богословська школа. Ця школа, згідно з правилами Чартеру Колегії св. Андрея в Вінніпегу, дає своїм абсолювентам підготову на священика, а також урядово признаний ступінь Ліценціята Теології або Бакалавра Теології. Кандидати до Академії повинні мати скінчений щонайменше повний одинадцятий грейд (Matriculation) в Канаді, або рівнозначний ступінь освіти зпоза Канади, — цебто т. зв. матуру за середину школу. Коли ж вони не мають повної середньої освіти, то приймаються умовними слухачами, і їм дається змога добути собі т. зв. матуру.

Молодшим слухачам Академії, на їх бажання, дається можливість навчатися рівночасно і в університеті.

Абсолювенти Православної Духовної Академії отримують ступінь Ліценціята Теології, а коли хочуть осягнути ступінь Бакалавра Теології то мають виконати ще такі додаткові вимоги:

1. Відбути один рік священичої праці в Українській Греко-Православній Церкві в Канаді, або в якій іншій Православній Церкві, якої вони є вірними.

2. Написати працю (тезу) на богословську тему, яку Професура Академії признає за достаточну.

За додатковими інформаціями та за аплікаційними формами писати на адресу:

St. Andrew's College in Winnipeg
 DEPARTMENT OF THEOLOGY,
 259 Church Ave., Winnipeg, Man.

ЗМІНА АДРЕСИ

Змінюючи адресу, передплатники „Українського Православного Слова” будуть ласкаві повідомити про це Адміністрацію і за кожну зміну надіслати 10 центів до:

Ukrainian Orthodox Church of USA
 Box 376
 South Bound Brook, N. J.

Священичі Облачення хоругви і прапори

можна набути по уміркованих цінах у ново-відкритій Ризниці ПАВЛА БАРАНА Солідне викінчення. Зразки матерії висилляться на оглянення й вибір. Замовлення викінчуються на час. Направа і перерібка старих риз. Пишіть на адресу:

PAUL BARAN
 231 Livonia Avenue
 Brooklyn 12, N. Y.

**ВИКАЗ ПОЖЕРТВ НА ПОТРЕБИ
Української Православної
Церкви в ЗДА**

НА БУДОВУ ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА

Алентавн, Па.: Степанія Вітик \$125.00; Іван Зазворський з дружиною \$50.00; Петро Фартух \$5.00. **Бавнд Брук, Н. Дж.:** о. Гр. Пипюк \$100.00; о. А. Бек \$25.00; по \$15.00: проф. А. Котович, полк. М. Куликівський; Гомел Фюнерал Гом \$10.00. На поминках в сороковий день смерти бл. п. Івана Корнієнка, на заклик о. Григорія Пипюка, зложили: по \$1.00: полк. Микола Куликівський, М. Стегельський, Іван Стегельський, Я. Пірановський, В. Кузік, проф. Петро Шикар, Олексій Корнієнко, Б. Лазірко, о. Григорій Пипюк; Тетяна Феніцька \$0.50 — Разом \$9.50. **Боффало, Н. Й.:** по 25.00: о. М. Литваківський, Др. А. Литваківський; Олекса Воронин \$30.00. **Чікого, Ілл.:** ВПроеосвящен. Архиєпископ Генадій \$100.00; о. О. Кулик \$25.00. **Дітройт, Міч.:** Преосвящен. Єпископ Володимир \$50.00; Максим Бойчук \$50.00; Юрій Рекуха \$10.00. **Філадельфія, Па.:** Гавриїл Михайлук \$25.75; Л. Дубина \$10.00. **Геркімер, Н. Й.:** Анастасія Ангел \$25.00. **Котсвіл, Па.:** по \$20.00: Данило Лебідь, родина Теодора Грушак; по \$10.00: о. М. Кашуба, Іван Юзвяк, Єлизавета Стібер; Михайло Кухарський \$5.00. **Майнерсвіл, Па.:** Франко і Катерина Новицькі \$100.00. **Міннеаполіс, Мінн.:** Степан Коцюба \$30.00. На поминках бл. п. Петра Качмара зібрали \$163.00. **Монесен, Па.:** Дрібними жертвами \$10.00; Михайло Курятник \$5.00. **Нортгемптон, Па.:** Йосип Пітро \$5.00; Софія Ковальчук \$2.00; Іван Бодник \$1.00. На Золотім Ювілею родини Гавріла і Теклі Антонюк, на заклик о. Г. Пипюка, зложили: по \$10.00: Семен Антонюк, Микола Гіль, Кипріян Вітушинський; по \$5.00: Гавріл Антонюк, Анна Тарас, Іван Маяник, Іван Мисліцький; дрібними пожертвами \$40.25. Разом — \$90.25. **Нью Йорк, Н. Й.:** Павло і Анна Баран \$100.00; М. Осінчук \$100.00; проф. В. Завітневич \$10.00. На поминках бл. п. о. Івана Лехицького на заклик о. прот. Ів. Савчука зложили: по \$10.00: Парафія св. Івана Джансон Сіті, Н. Й., погребник Насевич; по \$5.00: Впр. о. Митрат Веселовський, о. М. Ярош, В. Семенина, В. Лехицький; родина Морозко, \$4.00; В. Різник \$3.00; по \$2.00: о. Д. Савка, П. Харіщак, Анна Воробець, М. Лехицький, Н.Н.; по \$1.00: о. І. Савчук, о. Т. Форостій, о. Д. Лещинський, о. М. Мостенський, о. Ф. Шлаченко, о. А. Двораківський, о. Гр. Павловський, о. О. Потульницький, о. М. Кашуба, о. Гр. Пипюк, о. А. Бек, о. П. Будний, о. Е. Щадинський, о. В. Кушіль, о. Б. Желелехівський, о. В. Чекалюк, о. Ф. Лаврик, о. В. Клодницький, о. С. Ганкевич, о. В. Бучко, Пані Бек, Г. Лашенко, І. Лавенич, Т. Вігл, В. Гасій, К. Чопіль, Ф. Кальба, проф. В. Завітневич, К. Пітерс, Я. Тарас, П. Куриленко, Н. Н.; дрібними жертвами \$12.35; Разом — \$108.35. (З того вислано до ЗУАДК \$10.00). **Ньюарк, Н. Дж.:** о. Ф. Шлаченко \$25.00; П. Папенко \$5.00. **Рачестер, Н. Дж.:** о. диякон Земляченко \$50.00; о. архимандрит П. Опаренко \$25.00. **Ютика, Н. Й.:** по \$5.00: Дмитро Горбовий, Іван Горбовий, Теодосій Горбовий, Василь Кашицький, Дмитро Кириленко. **Вілмінгтон, Дел.:** Франко Музика \$10.00. **Карнегі, Па.:** на прашанню о. прот. Форостія зібрано \$15.00.

Алентавн, Па.: Петро Фартух \$10.00; Франко Савчук \$5.00. **Бавнд Брук, Н. Дж.:** Церква Св. Андрея: Сестрицтво Св. Покрови \$500.00; о. Гр. Пипюк \$8.02; Дем'ян і Анна Кучевські \$100.00; по \$50.00: Тимко і Марія Перчишин, Яків і Марія Резник. Замість квітів на могилу бл. п. Михайла Перчишина зложили: Тимко

і Марія Перчишин, Іван і Майра Перчишин, Катерина Перчишин-Бенсон \$30.00. Антін і Ольга Зарицькі \$25.00; Ол. Бойко \$5.00. **Бріджпорт, Конн.:** Парафія Св. Тройці: о. Ф. Діятелович \$5.00. **Боффало, Н. Й.:** Сестрицтво Св. Ольги \$25.00; шкільні діти \$10.00; М. Чорнокозинська \$5.00. **Бабилон, Н. Й.:** о. Д. Профета \$2.50. **Вашингтон, Д. К.:** по \$10.00: В. Янковський, Ю. і О. Філіпів, Гр. і К. Шльопак; по \$5.00: о. В. Варварів, Є. Кашуба, О. Лапченко, В. і Г. Біровець, А. і Г. Козар, Ів. Терлецький, К. Орач, М. Мендрич; по \$2.00: ф. і С. Кравець, В. Пандицішак, В. і П. Андрієнко, Др. Ів. Драбатій, Є. Варварів, П. Кикта; С. Безлатко \$1.57; по \$1.00: К. Єгоренко, С. Гейзлер, М. Криворук, О. Криворук, В. Пристай, С. Боднар, М. Федорівська, Н. Квятковська, А. Кир, А. Іляна, Гр. Андрієнко, Ю. Чорний, В. Підпалій, В. Андрієнко. **Вілментик, Конн.:** Церква Свв. Ап. Петра і Павла \$34.30; по \$5.00: П. Наумець, В. Гірчиця, Н. Наумець, С. Кінчик; Т. Ярешко \$2.00. **Гартфорд, Конн.:** Парафія Св. Володимира \$25.00; П. Кзыонденко \$1.00. **Гемтремк, Міч.:** А. Холовка \$17.50. **Геркімер, Н. Й.:** В. і є. Насипа \$25.00. **Гемпстед, Н. Й.:** Ів. Мікитин \$3.00. **Гренд Репідс, Міч.:** по \$10.00: о. В. Соколовський, М. О. Орський, В. Соколовський, Ів. Соколовський, А. Соколовський, Ю. Покровський; М. Яременко \$6.00; по \$5.00: О. Орська, М. Гадзяцький, Л. Гадзяцька, М. Прохода, О. Медвідь, В. Полетюк; по \$3.00: Я. Тарасенко, Л. Квартирук; по \$2.00: П. Чиж, Ів. Петрик, А. Мельник, К. Мельник, Р. Прихора, В. Ласюк, С. Білецький. **Дітройт, Міч.:** Парафія Св. Покрови: Михайло і Марія Кос \$100.00; по \$50.00: А. Поночовний, Василь і Анна Осадчук, Михайло Сеник, Василь і Паша Кіцул, Анна Мокрей, Євгеній Попов; Андрій Кисломед \$30.00; по \$25.00: Василь Боднар, Іван і Докія Ясинські, Петро і Геновефа Паллянця, Володимир і Ольга Мазієр, проф. Іван Розгін, родина Король; по \$5.00: пані Смерницька, Стас Наконечний, Віталій Федюра; Семен Омельченко \$2.00; пані Мурча \$1.00. **Ембрідж, Па.:** о. М. Федорович \$10.00. **Картерет, Н. Дж.:** Константин Миньо \$2.00. **Клівленд, Огайо:** Парафія Св. Володимира на поминках бл. п. Марії Павлишин (зібірка) \$103.00. Роман Павлишин \$50.00; Василь Репужинський \$25.00; по \$10.00: М. Колодій, П. Яремишін. **Монесен, Па.:** На поминках бл. п. Анастасії Гирчак (зібірка) \$40.00; о. М. Угорчак \$25.00. **Мілвіл, Н. Дж.:** Т. Гавура \$1.75. **Мілвоні, Віск.:** Теодор і Анастасія Борсук \$50.00. **Мілвіл, Н. Дж.:** о. П. Будний \$250.00. **Нью Йорк, Н. Й.:** о. Ів. Ткачук \$20.00; Григорій Затинський \$10.00; Інж. Гордіюк \$6.00. **Ньюарк, Н. Дж.:** по \$50.: Іван Романчук, Дем'ян Ярко; Віктор Соляник \$20.00; Дмитро Доля \$10.00. **Нью Гейвін, Конн.:** Парафія Св. Покрови \$19.00. **Нортвіл, Міч.:** Т. Гавура \$1.75. **Нортгемптон, Па.:** Василь Андрус \$50.00; по \$5.00: Петро Коченаш, Тома Гурин, Михайло Мізяк. **Пасейк, Н. Дж.:** по \$50.00: Розалія Кордж, Яків Дубас, Григорій Дубас, Андрій Вовченко; Григорій Кешменко \$30.00; по \$25.00: о. М. Мостенський, Яків Горбенко, Петро Вісилко, Анастасія Дисіковська, Петро Куриленко, Михайло Кешменко; Іван Прядка \$20.00; Петро Дадачко \$15.00; по \$10.00: Микола Кузьма, Василь Палюх, Іван Пелютенко, Константин Сеньчак, Іван Дидьо, Іван Людин, Йосип Сагайдак, Ілля Биковський; по \$5.00: Микола Кузьма, Іларіон Шайдевич, Григорій Павел, Григорій Яціняк, Анастасія Брумівська, Лілія Купішевська, Іван Броновський, Григорій Яськів. **Перт Амбей, Н. Дж.:** Др. Петро Васько \$50.00. **Плейнфілд, Н. Дж.:** по \$25.00: Осип Ярема, Михайло Саламандра; Антін Захарчук \$5.00. **Рачестер, Н. Й.:** Йосип Максимович \$50.00. **Скатдейл, Па.:** Тихон Малюк \$42.00; Микола Маланяк \$10.00. **Сиракуз, Н. Й.:** Лев Чумак \$50.00; Парафія Св. Луки \$24.55. **Трой, Н. Й.:** о. М. Паходок \$33.02; В. Карічковська \$10.00. **Іонгставн, Огайо:** Парафія Св. Ап. Петра і Павла з Академії \$116.55. **Ютика, Н. Й.:** Тетяна Прунь-

ко-Костів \$20.00; о. С. Гаюк \$10.00. **Філадельфія, Па.:** Парафія Св. Покрови: по \$25.00; Іван Гасин, Др. Тарас Рибак; по \$10.00: Андрій Гнатченко, Микола Головський, Дмитро Бердан, Константин Луценко, Іван Мельник, Осип Деревіенко, Іван Жорняк, Іван Заскалько, Іван Лисицький, Іван Антипенко, Дмитро Іхтарів; Іван Власенко \$7.00; Іван Помаренко \$6.00; по \$5.00: Микола Мартиненко, Калістрат Деревіенко, Олекса Щерболенко, Іван Алфімов; Володимир Басюк \$4.00; по \$3.00: Павло Погорілій, Борис Макаренко, Микола Демянівський; Бромда Склеп \$2.50; по \$2.00: Василь Бугайський, Андрій Борисюк; по \$1.00: Олексій Рипсів, Дмитро Громяк, Марія Кволишін, Теодор Курилець. **Філадельфія, Па.:** Парафія Св. Володимира: Іван Скоропад \$25.00. **Форт Сіті, Па.:** Віра Буряк \$25.00; М. Луківський \$10.00. **Форт Вейн, Інд.:** Микола Водзінський \$5.00. **Чікаго, Ілл.:** Парафія Св. Володимира: Дмитро і Марія Гізовські \$100.00; Микола Гудз \$50.00. **Чікаго, Ілл.:** Парафія Свв. Ап. Петра і Павла: Лариса Іваненко \$50.00; по \$25.00: Софія Романко, Петро Костецький, Михайло Чорняк, Василь і Катерина Лацик; Лейдіс Гілд \$10.00; М. Пудак \$5.00. **Челсія, Масс.:** Олександер Мельниченко \$50.00. **Міннеаполіс, Мінн.:** Парафія Св. Михаїла: Степан Гоца \$50.00; Петро Назаревич \$25.00; по \$10.00: Дмитро Даниленко, Адам Мельник, Микола Щербаненко, Петро Гайва, Андрій Мойсіяха; Василь Павлюк \$5.00. **Міннеаполіс, Мінн.:** Парафія Св. Юрія: по \$50.00: о. Диякон М. Годинський; Михайло Шаповал. **Ст. Пол., Мінн.:** Іван Сіноватий \$40.00. **Філадельфія, Па.:** Делегати на Конвенції Української Народної Помочі зложили: по \$15.00: Петро Чопак, Іван Демер; по \$10.00: Константин Павляк, Микола Парасюк; по \$5.00: Іван Вовчко, Іван Шабатура, Михайло Комічак, П. Тибор, Яків Тарас, Розалия Сікута, Михайло Марків, Михайло Усик, Лев Явний, З. Кобач; по \$3.00: Анна Крупа, Яким Шишковський; по \$2.00: Ілля Слободян, Анна Кіфер, Ольга Ключенович, Анна Сірко, Іван Гарбінський, Дмитро Секелик, Григорій Рідзенюк, Сірий-Кротюк; по \$1.00: Семен Бенда, Михайло Возняк, Анна Ладик, Юлія Сірак, Іван Бабяк, Василь Когут. **Марія Горінь, Дмитро Мельничук, Йосип Пінський, Іван Лісовський, Іван Степанюк, Теодор Федорук, Іван Марчишин. Канада:** о. Протопресвітер Т. Яковкевич \$10.00. **Франція:** Іван Рудичів \$5.00. **Німеччина:** о. А. Дублянський \$1.00.

ВЕЛИКОДНИЙ ДАР

Чікаго, Ілл.: Макар Юзвій \$10.00; по \$5.00: Методій Зайчук, Тимофій Бондар, Микола Цвян, Н. Романко з дружиною; по \$3.00: Йосип Ковалесик, Іван Панфіленко; по \$2.00: Віктор Винник, Марія Крицкевич, Віліям Зизномирський, Дж. Германович, Марта Березовська, Дмитро Дякун, Антін Овак; по \$1.00: Михайло Сова, Дмитро Кушмаренко, Софія Гудак, Кондрат Бойчук з дружиною, Василь Чероїм, Микола Сигерич, Юрій Небор, Іван Оригонь, Софія Оріч, Михайло Фішер. **Кліфтон, Н. Дж.:** Іван і Марія Лелет \$5.00. **Дітройт, Міч.:** Сергій Шарук \$10.00; по \$3.00: Борис Мазуркевич, Борис Палій; Михайло Кос \$2.00; по \$1.00: Марія Манько, Микола Кулляківський, Йосип Панасенко, Павло Старостенський, Павло Баран, Н. Н. Діксонвіл, Па.: Василь Грушка \$1.00. **Дороти, Н. Дж.:** Іван Цапар \$1.00. **Істон, Па.:** Микола Гіль \$5.00. **Едістон, Па.:** Ольга Кошва \$2.00; Йосип Олінич з дружиною \$1.00. **Елізабет, Н. Дж.:** Іван Назаренко \$10.00; о. В. Буката \$5.00. **Елмора, Па.:** о. Й. Боднар \$5.00. **Ендікат, Н. Дж.:** Юрій Дудик з дружиною \$3.00. **Флошінг, Н. І.:** Григорій Стек \$5.00. **Фоник, Арізона:** С. Василенко \$1.00. **Форт Сіті, Па.:** по \$2.00: М. Лучак, Віра Буряк, Яків Синявський;

Наталія Магдій \$1.00. **Гарфілд, Н. Дж.:** по \$1.00: Лесьо Сисин, Іван Даніс. **Грент Репітс, Міч.:** Микола Отрешко-Арський \$2.00; по \$1.00: Василь Плетюк, Микола Гадзяцький. **Геммонд, Інд.:** Антін Грицак \$5.00. **Гарра, Окл.:** Катерина Генслер \$1.00. **Гілсайд, Н. Дж.:** Іван Радкевич \$5.00. **Говер Анекс, Н. І.:** Гнат Коваль \$1.00. **Геркімер, Н. І.:** о. М. Ляшук \$5.00; Михайло Бурчичків \$3.00. **Голліс, Н. І.:** А. Кроглій \$2.00. **Гіксвіл, Н. І.:** П. Свінчак \$2.00. **Джексон Гай, Н. І.:** Симеон Геммер з родиною \$5.00. **Джері Сіті, Н. Дж.:** Федір Гакало \$2.00. **Джонс, Окл.:** Йосип Волошин \$1.00. **Джансон Сіті, Н. І.:** по \$1.00: Юрій Богдан, Франко Ковач, Іван Кулик. **Джанставн, Па.:** Константин Марчинів \$5.00; по \$2.00: Михайло Губернович, Франко Кавчак; Марія Вархола \$1.00. **Картерет, Н. Дж.:** по \$5.00: Григорій Волянський, Степан Куцій, Іван Сокальський; Константин Миньо \$3.00; Михайло Добровольський \$1.00. **Кемп Гілл, Огайо:** Анна Урчик \$1.00. **Кембел, Огайо:** Михайло і Анна Бурій \$10.00; Йосип Клемент \$1.00. **Клеймонт, Дел.:** Іван Совінський \$2.00; Петро Паньків з дружиною \$1.00. **Клівленд, Огайо:** Анастасія Курч \$5.00; по \$2.00: Пані Г. Ф. Адлер, Евстахій Ставник; по \$1.00: Михайло Потіхач, С. Пантелеemon, І. Макогон, Андрій Гевіс. **Карнегі, Па.:** Пані Марія Гойсан \$5.00. **Клифтон, Н. Дж.:** А. Боднарчук з дружиною \$5.00; Павло Боднарчук \$2.00; Франко Волященавський \$1.00. **Карревіл, Текс.:** Др. Т. Олесіюк \$5.00. **Клеленд Гай, Дел.:** Анна Лещинська \$1.00. **Кілдер, Н. Дж.:** Юрій Бурян \$1.00. **Кінгстон, Н. І.:** Павло Колінняк з дружиною \$5.00. **Ковтсвіл, Па.:** Степан Крощ \$2.00. **Ліджбург, Па.:** Ольга Грейсон \$1.00. **Лос Анджеліс, Кал.:** по \$1.00: Д. Крамозенко, Олексій Дяйсин, Василь Постегенко. **Лорейн, Огайо:** Григорій Гащишин \$5.00. **Лютер, Окл.:** М. Титеніч \$2.00; Іван Титеніч \$1.00; Джозефіна Титеніч \$1.00. **Линдора, Па.:** Іван Сиванич \$1.00. **Мавт Авборн, Ілл.:** Др. Анатолій Литваківський \$10.00. **Мекіз Ракс, Па.:** К. Krakovska \$1.00. **Мейплвуд, Н. Дж.:** Микола, Марія і Степанія Тимчишин \$5.00. **Мессілон, Огайо:** Дмитро Довбиши \$5.00. **Мілвіл, Н. Дж.:** Григорій Замойський \$2.00; Панько Чопек \$1.00. **Менвіл, Р. А.:** Степан Шевчук \$1.00. **Майнєрсвіл, Па.:** Лерой Дробік з дружиною \$1.00. **Мілвокі, Віс.:** В. Яремчук \$2.00; по \$1.00: Микола Бурда. Олексій Панченко. **Монесен, Па.:** Франко Янковський з дружиною \$5.00; Іван Бачинський II \$3.00; по \$2.00: Дмитро Проць з дружиною, Евгеній Пипюк з дружиною, Юрій Гуйбовдендже з дружиною, Антоніна Крицька, Марія Косянська; по \$1.00: Марія Хліпник, Магдалина Платко, Юрій Маєрник з дружиною, Катерина Грицко, Антоній Гирчак, Стелла Мазур, Марія Страхоцька, Андрій Саксун з дружиною, Іван Мейсик з дружиною, Неллі Зубрицька.

—
Алентавн, Па.: Н. Н. \$2.00. **Асторія, Н. І.:** Ю. Марушак \$2.00. **Бавінд Брук, Н. Дж.:** О. Бойко \$5.00. **Бабілон, Н. І.:** о. А. Селепіна \$3.00. **Байон, Н. Дж.:** С. Щомак \$5.00; по \$3.00: М. Пахолок, Ів. Жирній; С. Косінська \$1.00. **Батлер, Па.:** М. Солінська \$2.00. **Бентлейвіл, Па.:** Г. Іванишин \$1.00. **Бостон, Мас.:** о. Ів. Данилевич \$5.00; М. Давискиба \$2.00 по \$1.00: В. Гоц, К. Помилуйко. **Боффало, Н. І.:** А. Максименко \$2.00; М. Чорнокосинський \$1.00. **Блекстон, Масс.:** Т. Проборівська \$1.00. **Бріджпорт, Конн.:** О. Собовей \$3.00; К. Нижанківська \$2.00. **Вайленд, Н. Дж.:** Т. Гандзюк \$10.00. **Валлі Фалс, Р. А.:** Ф. Григоренко \$1.00.

Вашінгтон, Д. К.: по \$2.00: П. Швець, п. Лашенко. **Вестбури, Н. Й.:** Т. Дацков з дружиною \$1.00. **Віллментик, Конн.:** по \$5.00: о. П. Петруш, В. Гірчиця; Ів. Науменко \$1.00. **Вілмінгтон, Дел.:** по \$5.00: Н. Кравчшин, А. Гумецька; Гр. Косовий \$4.00; Н. Гец \$2.00; Т. Шкарупа \$1.00. **Верона, Па.:** Ів. Липецький \$3.00. **Вайлс, Огайо:** Ів. Рудик \$1.00. **Ворен, Огайо:** Ів. Сарнула \$1.00. **Волінгтон, Н. Дж.:** Ів. Лоден ст. \$2.00. **Вунсакет, Р. А.:** О. Кава \$5.00; О. Ходоровський \$2.50; по \$2.00: М. Яцишин, О. Чагарин, Д. Ясінчук, М. Суліма; по \$1.00: А. Рапко, Т. Лаба, М. Михалюк, М. Чагарин, М. Сталений, К. Пурціч, М. Бровчук, Т. Паньків, Н. Н. **Вудбайн, Н. Дж.:** Гр. Казан \$1.00. **Гемтремк, Міч.:** Д. Черненко \$2.00. **Геркімер, Н. Й.:** В. Насіпаний \$5.00. **Гомстед, Па.:** А. Ромакевич \$5.00. **Габард, Огайо:** Ів. Василько \$2.00. **Гарра, Окл.:** по \$1.00: О. Ербин, О. Марек з дружиною. **Дітройт, Міч.:** о. А. Стангрій \$5.00; А. Кісломед \$2.00. **Донора, Па.:** Ів. Піхота ст. з дружиною \$2.00. **Дедгем, Масс.:** С. Вонс \$2.00. **Джансон Сіті, Н. Й.:** А. Малив'яцький \$5.00. **Джанставн, Па.:** о. Є. Королишин \$5.00. **Ембрідж, Па.:** В. Корей з дружиною \$3.00; Ів. Мельник \$2.00; по \$1.00: С. Дністрян, П. Батолик. **Картерет, Н. Дж.:** Анна Крупа \$3.00. **Клівленд, Огайо:** О. Колісниченко \$3.00. **Ковтсвіл, Па.:** о. М. Кашуба \$10.00. **Клифтон, Н. Дж.:** Ів. Ліщин \$2.00. **Крум Ліннме, Па.:** М. Негеля \$2.00. **Лічбург, Па.:** В. Пітник \$2.00. **Лос Анджеліс, Кал.:** Л. Смішкевич \$2.00. **Лорейн, Огайо:** Д. Величко \$1.00. **Ліндора, Па.:** М. Марків \$5.00; А. Лещак \$1.00. **Маямі, Фло.:** А. Максимович \$10.00. **Мекіз Ракс, Па.:** Марія Гойсан \$3.00. **Майнерсвіл, Па.:** В. Уренко \$1.00; В. Лівчанин \$2.00. **Монесен Па.:** по \$1.00: М. Голяшівська, П. Ваверчак, М. Галляс, П. Курило. **Монройвіл, Н. Дж.:** М. Бронецький \$4.00. **Матапон, Масс.:** А. Скофронська \$1.00. **Мілвоки, Віс.:** по \$5.00: Т. Борсук, М. Б. Петренко. **Назарет, Па.:** Ів. Арнат \$1.00. **Норт Чарлерой, Па.:** М. Максимець з дружиною \$2.00. **Нортвіл, Міч.:** Т. Гавура \$10.00. **Норт Френклін, Конн.:** М. Коновалчук \$1.00. **Міннеаполіс, Мін.:** по \$5.00: К. Смовський, М. Армолович; Д. Янковський \$3.00; по \$2.00: В. Кулік, Ів. Піщеничний; по \$1.00: Ольга Прегар, О. Філіпович, В. Даниленко, А. Ф. Амерслав, М. Черняк, П. Бреславець, Я. Кидуба, Ю. Філіпович, В. Лихвар. **Медфорд, Масс.:** М. Козулькевич \$2.00. **Нью Бритен, Конн.:** О. Годзик \$3.00; Осип Дзят \$2.00, В. Чубок \$2.00. **Нью Гейвин, Конн.:** о. Бузенко \$5.00; В. Білинський \$2.00; по \$1.00: В. Сердюк, О. Козловський, Ів. Козін. **Мілвіл, Н. Дж.:** К. Гордон \$2.00. **Нью Кенсінгтон, Па.:** К. Баршівська \$2.00. **Ньюарк, Н. Дж.:** по \$10.00: о. Ф. Шпаченко, Ів. Романішин; по \$5.00: о. Д. Лещинин, Д. і В. Папенкі, др. Н. Дідов, С. Кащуба; Ів. Романчук \$3.00; по \$2.00: М. Павлюс, Гр. Das, Ів. Марків, В. Фурсик, С. Наконечний, П. Демков з дружиною, Ів. Мищенко, Д. Юрів; по \$1.00: А. Бориченко, Гр. Венке, П. Михайлищенко, Ів. Батюк, С. Окрепкій з дружиною, В. Іващенко, Т. Дугельний, Т. Костюк. **Нью Йорк, Н. Й.:** С. Турбаш \$15.00; по \$10.00: інж. В. Каспрук, П. Ярема, О. Іваночко; по \$5.00: В. Гадзинський, Л. Гайдамака, Д. Дмитренко, Д. Бакун з дружиною, Н. Санкович, Я. Пшик, А. Сидорук, Ів. Ладовик, О. Марчук, К. Гуральний, У. Задор; по \$3.00: В. Жеребецький, М. Мельник, О. Попружак, М. Білій з дружиною, А. Стефанишин, Ів. Гарпес; по \$2.00: А. Зубенко, М. Фесак, М. А. Кікта, М. Кравчук, М. Крогуль, А. Шумицький, Н. Моранська; по \$1.00: Г. Захарчук, В. Глянко, П. Довбачук. **Нортгемптон, Па.:**

по \$5.00: О. Потіха, К. Вітушинський; по \$2.00: Ів. Бруцяк, Н. Кутяновський з дружиною, С. Ковальчук з дружиною, Г. Антонюк; по \$1.00: М. Візяк, А. Курей, О. Петро. **Олд Брудж, Н. Дж.:** Д. Торбан \$5.00; Гр. Сова \$2.00. **Олімпія, Ваш.:** П. Кащенко \$1.00. **Оклагома Сіті, Окл.:** по \$1.00: С. Ращення, Р. Афінович. **Орвінзбург, Па.:** Ф. Новицький \$5.00. **Овінгз Мілл, Мд.:** о. Л. Проценко \$3.00. **Пасейк, Н. Дж.:** Розалія Кордж \$10.00; по \$5.00: о. М. Мостенський, П. Карпук; по \$2.00: С. Мулик, В. Роздільський, А. Дзіковський, М. Клименко, У. Паніча, А. Вовченко, П. Куриленко, Гр. Яцинек; по \$1.00: Т. Скоробогатий, Іл. Кривовецький, С. Микула, Ів. Бабірад, Ів. Дильтіо, А. Данилюк; М. Терпко \$0.50. **Павтуket, Р. А.:** П. Мединський \$2.00. **Провіденс, Р. А.:** по \$1.00: Г. Музичук, П. Каназавич, С. Саска. **Патсвіл, Па.:** по \$1.00: М. Гобіш, А. Драбік. **Пембіна, Н. Д.:** Н. С. Клім \$1.00. **Пітсбург, Па.:** Гр. Шабатура \$10.00; А. Петрик \$5.00; Р. Броновський \$2.00; по \$1.00: М. Усик, Ів. Беніш, Л. Чабан. **Рачестер, Н. Й.:** по \$2.00: Гр. Ванжа, О. Максимович, П. Дільовський, родина Лихошерстова, Ів. Калужний; по \$1.00: В. Данич, С. Лівай, В. Пилишенко, Г. Губар, С. Федицький. **Рачестер, Па.:** Ів. Василюк \$1.00. **Раксбури, Масс.:** по \$2.00: С. Кучер, Г. Г. Зварич. **Ренделер, Н. Й.:** Ів. Телиська \$1.00. **Рослиндейл, Масс.:** М. Г. Чоляр \$2.00. **Рослин Гайтс, Н. Й.:** Д. Хитало \$5.00. **Ридлей Парк, Па.:** по \$1.00: Ів. Попек, пані Ів. Марусин. **Рошвіл, Ілл.:** М. Полтавський \$2.00. **Сиракюз, Н. Й.:** по \$5.00: С. Гарасим, А. Коваль, М. Гузар; Ф. Гніп \$3.00; по \$2.00: Д. Голоїд, Е. Саксун з дружиною, родина Зліденних; Л. Чумак \$1.00. **Скрантон, Па.:** Т. Миник \$5.00; К. Пухер \$1.00. **Стратфорд, Конн.:** Н. Варій \$2.00. **Спрінгфілд, Н. Дж.:** Т. Гаврилюк \$2.00. **Спрінгфілд, Орегон:** С. Налагнюк \$1.00. **Сієтел, Ваш.:** Ев. Любомир, Святослав Словський \$3.00. **Сінгек, Н. Дж.:** Ів. Сенцьо \$5.00. **Ст. Пол, Мін.:** Степан Коцюба \$15.00; М. Занковський \$2.00; по \$1.00: Н. Гелесинська, М. Грінвальд, К. Качмарова, М. Сех, В. Даниленко, Л. Грицак, Ів. Зіновівний, С. Грегорет, М. Данилюк, С. Колотій, Т. Рябокін, В. Росінська. **С. Амбой, Н. Дж.:** Ів. Охочкій \$1.00. **С. Голенд, Ілл.:** М. Долошицький \$2.00. **С. Белінгем, Масс.:** М. Кристалович \$2.00. **Тrenton, Н. Дж.:** Олена і Іван Піддубні \$5.00; О. Рехлицький \$2.00; М. Скачоцький \$1.00. **Трой, Н. Й.:** Н. Дравецький \$5.00; по \$2.00: Н. Піннява, Р. Колодій, Ів. Кач, П. Ярошак, А. Дворський; П. Качмар \$1.00. **Тавтон, Масс.:** К. Сідзінський \$3.00. **Тейлор, Па.:** Ів. Чупрун \$1.00. **Торендейл, Па.:** А. Ганас \$1.00. **Фейр Окс, Па.:** Ів. Войтович \$2.00; О. Войтович \$1.00. **Філадельфія, Па.:** Я. Стецшин \$7.00; по \$5.00: В. Сенишин, М. Соханьчак, Ю. Гринишин, А. Тоганчин, Д. і М. Кобільник, Г. Гордієнко; К. Бребуч \$3.00; по \$2.00: Т. Блиш, М. Ярчак, М. Канюка, Т. Канюка, М. Соханьчак, С. Олійник, В. Пилипів, Де Мей, Г. Михалюк, Н. Н. по \$1.00: А. Вишваний, І. Іванішин, А. Мельник. **Честер, Па.:** о. М. Ярош \$5.00; П. Бронецький \$4.00; по \$2.00: М. Єдинак, В. Новак, О. Мельниченко. **Чікаго, Ілл.:** Р. Петрошук \$5.00; Л. Іваненко-Плахотенко \$3.00; по \$2.00: А. Денисенко, В. Крамар, о. Іл. Нагірняк; по \$1.00: Ів. Лашук, Р. Гусайко. **Шарон, Па.:** Д. Тилявський \$3.00. **Йонгставн, Огайо:** по \$5.00: Н. Федина, С. Гела, Т. Тимінський; А. Косач \$3.00; по \$2.00: Ф. Седеняк, В. Земко, О. Венгзен, М. Нестор Йонкерс, Н. Й.: К. Чолей з дружиною \$2.00. **Юньон, Н. Дж.:** М. Яцканич з дружиною \$2.00. **Незнані місцевості:** по

\$2.00: В. Копитко, М. Петруньо; по \$1.00: А. Фережук, А. Михалонько, І. Гомзяк, Н.Н., Н. Н.

Аллентавн, Па.: Григорій Іванів \$2.00. **Бостон, Масс.:** А. Берегулька \$2.00. **Вудлін, Па.:** Др. ІІ. Г. Лебіщак \$25.00. **Вайленд, Н. Дж.:** Степаній Ермолович \$1.00. **Джанставн, Па.:** Іван Волощак \$1.00. **Іст Медов, Н. Й.:** Анатоль Гончарів \$5.00. **Елізабет, Па.:** Андрій Куць \$2.00. **Картарет, Н. Дж.:** Павло Кавенський \$5.00. **Карнегі, Па.:** Елізабет Мішел \$1.00. **Лос Анджеліс, Кал.:** Іван Трач \$5.00; Кирило Нопович \$1.00. **Монесен, Па.:** по \$1.00: Софія Манявська, Василь Бляма. **Назарет, Іла.:** Стах Токарчук \$1.00. **Ню Йорк, Н. Й.:** Михайло Чутко \$5.00; Іван Світ \$2.50. **Ньюарк, Н. Дж.:** Микита Воробець \$2.00; Мік. Щербак \$1.00. **Ню Бритен, Конн.:** Михайло Селеман \$2.00. **Пітзбург, Па.:** Микита Правик \$1.00. **Рочестер, Н. Й.:** Ф. Карамушко \$2.00. **Редінг, Па.:** Борис Гаць \$5.00. **Філадельфія, Па.:** Микола Зaborський \$5.00. **Ст. Пол, Мінн.:** Микола Денисюк \$1.00. **Честер, Па.:** Йосип Весоловський \$1.00. **Чікаго, Ілл.:** по \$5.00: Микола Гудз, Іван Коцинаш. **Ютика, Н. Й.:** Дмитро Кириленко \$5.00.

РІЗДВЯНИЙ ДАР

Ню Бритен, Конн.: ІІ. Роман \$2.00. **Ню Маркет, Н. Дж.:** О. Гутзал \$5.00.

ДІЄЦЕЗАЛЬНИЙ ФОНД

Від Парафій

Батлер Па.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$100.00; **Боффало, Н. Й.:** Церква Св. Тройці \$15.00; **Бейкертон, Па.:** Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$5.00; **Бостон, Масс.:** Церква Св. Тройці \$12.50; **Картарет, Н. Дж.:** Церква Св. Димитрія \$100.00; **Клівланд, Огайо:** Церква Св. Володимира \$200.00; **Чікаго, Ілл.:** Церква Св. Софії \$45.00; **Клівланд, Огайо:** Церква Св. Тройці \$7.50; **Геркімер, Н. Й.:** Церква Св. Покрови \$30.00; **Джінет, Па.:** Церква Св. Михаїла \$10.00; **Лорейн, Огайо:** Церква Св. Вознесіння \$60.00; **Міннеаполіс, Мінн.:** Церква Св. Юрія \$30.00; **Монесен, Па.:** Церква Св. о. Николая \$100.00; **Ньюарк, Н. Дж.:** Церква Св. Вознесіння \$60.00; **Філаделфія, Па.:** Церква Св. Володимира \$200.00; **Пітзбург, Па.:** Церква Св. Володимира \$50.00; **Сиракуз, Н. Й.:** Церква Св. Луки \$30.00; **Шейрон, Па.:** Церква Св. Іоанна \$40.00; **Трой, Н. Й.:** Церква Св. о. Николая \$200.00.

Від Духовенства

о. М. Антохій \$20.00; о. В. Бучко \$20.00; о. ІІ. Будний \$12.75; о. ІІ. Білонь \$17.50; о. І. Боднар \$5.00; о. А. Берик \$60.00; о. Ф. Білецький \$15.00; о. С. Біляк \$25.00; о. М. Харішак \$20.00; о. М. Чернявський (Джонс) \$20.00; о. А. Двораківський \$20.00; о. Ів. Данилевич \$20.00; о. В. Дяків \$40.00; о. Т. Форостій \$10.00; о. М. Федорович \$17.50; о. С. Ганкевич \$16.50; о. Є. Королішин \$22.50; о. В. Каськів \$35.00; о. З. Ковальчук \$10.40; о. О. Кулік 11.00; о. Р. Качмарський \$28.00; о. А. Кість \$17.50; о. В. Коваленко \$6.00; о. П. Ковалічник \$30.00; о. Д. Лещинський \$26.25; о. М. Ляшук \$20.00; о. М. Литваківський \$7.50; о. Ф. Лаврик \$20.00; о. Е. Міляшкевич \$25.00; о. Моственський \$40.00; о. В. Олійник \$25.00; о. П. Опаренко \$6.00; о. Гр. Пипюк \$20.00; о. М. Пахолок \$18.00; о. П. Петруш \$12.00; о. А. Стангрій \$20.00; о. Ів. Шнурер \$30.00; о. Н. Столлярчук

\$15.00; о. Л. Шеметило \$30.00; о. Ів. Савчук \$67.50; о. М. Угорчак \$17.50; о. В. Варварів \$8.00; о. С. Вульчин \$13.50; о. І. Желехівський \$10.00; о. О. Царик \$8.50; о. М. Ярош \$100.00; о. Б. Желехівський \$10.00.

Від Диригентів

О. Дідух \$3.60; В. Пухер \$2.00; о. протодиякон ІІ. Пушкаренко \$4.50; П. Шкварко \$4.50; Т. Тимінський \$11.10.

МІСІЙНИЙ ФОНД

Карнегі Па.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$200.00.

ПОЖЕРТВИ НА «УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ СЛОВО»

Пресовий фонд

Когус, Н. Й.: П. Гавришко \$2.00; **Сниквіл, Па.:** І. Яцишин \$1.00; по \$0.50: Ів. Павлишко і Ів. Пендишак; **Йонгставн, Огайо:** І. Венгжин \$1.00; **Лейквуд, Огайо:** Д. Малецький \$0.50; **Чікаго, Ілл.:** М. Гудз \$2.50, С. Доманчук \$1.50; **Ньюарк, Н. Дж.:** о. прот. Д. Лещинський з хрестин Ю. Ковінки \$15.00, А. Пітула \$1.00; **Монесен, Па.:** о. М. Угорчак з помінків бл. п. Анаст. Гирчак \$10.00; **Джанставн, Па.:** о. Е. Королішин з помінків бл. п. Юлії Пастернак \$25.25; **Філаделфія, Па.:** о. прот. Ів. Савчук з помінків бл. п. Кат. Ткач \$58.00; **Арнольд, Па.:** хор церкви Св. Покрови \$20.00; **Джінет, Па.:** о. прот. П. Білон з помінків бл. п. Вас. Процько \$9.25; **Геркімер Н. Й.:** о. прот. М. Ляшук з свяченого \$5.00; о. Ст. Біляк \$2.50; о. прот. М. Чернявський (Джонс) \$12.50; о. диякон М. Годинський \$0.75; **Бавід Брук, Н. Дж.:** Йона Макар \$5.00.

Одноцентрова збірка

Чікаго, Ілл.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$11.83; **Бріджпорт, Конн.:** Церква Св. Покрови \$25.00; **Диксонвілл, Па.:** Церква Св. Іоана \$9.00; **Монесен, Па.:** Церква Св. Николая \$15.00.

Кольпортараж

о. А. Селепина \$7.50, о. І. Гундяк \$3.25, о. М. Харішак \$6.00, о. П. Білон \$5.00, о. Д. Лещинський \$5.50, о. М. Мостенський \$7.25, о. Д. Профета \$5.00, о. М. Ляшук \$7.00, о. І. Крестюк \$28.80, о. Е. Меляшкевич \$4.00, о. Ф. Білецький \$4.00, о. С. Біляк \$5.00, о. М. Федорович \$2.25, о. М. Чернявський (Джонс) \$2.50, о. З. Ковальчук \$5.00, о. Е. Королішин \$8.00, о. Н. Столлярчук \$3.50, о. І. Савчук \$3.75, о. А. Берик \$23.00, о. М. Пахолок \$7.00, о. М. Литваківський \$2.50, о. В. Бучко \$2.50, о. С. Щадинський \$3.75, о. П. Петруш \$4.50, о. С. Симчич \$2.50, о. І. Желехівський \$2.50, о. І. Данилевич \$5.00, о. В. Коваленко \$1.25, о. В. Варварів \$2.50, о. М. Чернявський (Ню Гейвен) \$5.00, о. В. Дяків \$2.50, о. А. Бек \$3.10, о. Т. Форостій \$3.00, о. М. Угорчак \$7.50, о. А. Кість \$2.50, о. Л. Весоловський \$4.00, о. А. Мірошченко \$4.00.

Сердечна подяка всім Чесним Жертводавцям за ласкаву поміч часописові нашої Церкви, також за гроші отримані за продані примірники (кольпортараж). Просимо Впр. і Всч. Духовенство і Вірних УПЦеркви в ЗДА про дальшу поміч.

UKRAINIAN ORTHODOX WORD

Box 376

South Bound Brook, N. J.

St. Andrew's College Summer School

EIGHTH ANNUAL SESSION

JULY 5th to AUGUST 14th, 1954.

I. Ukrainian General Courses

A. REQUIRED SUBJECTS

Day classes: 1. Ukrainian language — (a) Beginner's course, (b) Intermediate course, (c) Advanced course. 2. History of Ukraine — (a) Introductory course, (c) Advanced course. 3. Religion — (a) Introductory course, (b) Advanced course. 4. Folk and church singing.

Evening classes: 1. History of Ukrainians in Canada, 2. Social Relations and Leadership.

B. OPTIONAL OR ELECTIVE SUBJECTS

Day classes: 1. Choir conducting, 2. Handicraft and Easter Egg Designing, 3. Instrumental music.

Evening classes: 1. Choral singing, 2. Folk dances, Drama and Elocution.

II. Ukrainian Credit Courses

Ukrainian I. St. Andrew's College in Winnipeg will offer in connection with its Summer School Ukrainian I for University credit to eligible students attending St. Andrew's College Summer School. Special arrangements will be made for this course to be given at St. Andrew's College in Winnipeg.

Outline of course: Introductory Ukrainian. Ten hours a week (two hours each day Monday through Friday). This course is offered to students with elementary knowledge of Ukrainian. Review of basic Ukrainian grammar; orthography; reading of texts; dictation; sight reading; oral practice. Texts: Luckyj and Rudnyckyj: A Modern Ukrainian Grammar (Univ. of Minn. Press); J. B. Rudnyckyj: Ukrainian Orthography (Ukrainian Canadian Committee, Winnipeg, 1949); Readings in Ukrainian Folklore (University of Manitoba Press, Winnipeg, 1951).

Admission requirements: Complete junior matriculation standing. Applicants must bring with them official transcripts of their standing.

Registration: Registration will take place at the University of Manitoba, Fort Garry, on July 2nd, from 9.00 A. M. to 4.00 P. M., and classes will begin on July 5th, at the St. Andrew's College in Winnipeg, 259 Church Ave.

Fees: Fee for this course is \$31.00, payable at the time of registration.

Ukrainian II (Prerequisite, Ukrainian I or equivalent knowledge of Ukrainian). Students of St. Andrew's College Summer School taking Ukrainian II will attend classes at the University of Manitoba Summer School, Fort Garry. Fee — \$31.00. Application for this course should be in the hands of the Registrar of the University of Manitoba not later than June 12th.

NOTE: Students taking Ukrainian credit courses and residing at St. Andrew's College will be given privilege to take other subjects at St. Andrew's College Summer School without paying additional fees).

III. General Information

1. Registration for Ukrainian General Courses will take place on Monday, July 5th, 1954, and classes will

begin on Tuesday, July 6th.

2. Fees: Tuition, day and evening classes, \$15.00. Evening classes only — \$5.00. Board and room for the whole session — \$65.00.

3. Deposit of \$10.00 should be forwarded together with application; balance for board and room and for tuition is payable in advance on the day of registration.

4. Students taking instrumental music must provide their own instruments.

5. Students must provide their own personal articles such as soap, towels, extra blankets, etc. Also text books and writing paper.

6. Reduced Railway Fares: The Canadian Passenger Association has provided special arrangements for railway travel in connection with St. Andrew's College 1954 Summer School. Under these arrangements students travelling from station in Canada to Winnipeg may purchase regular one-way tickets from an authorized ticket agent and secure a Standard Convention Certificate at the same time which, when duly signed by an authorized representative of St. Andrew's College in Winnipeg at the close of the Summer School, will be honored for the return journey to the station from which the student started at one-half of the regular one-way fare.

For the going journey from stations in Western Canada (Armstrong, Port Arthur, Ont. and west) tickets may be purchased from July 1st to July 7th inclusive, and from station in Eastern Canada from June 8th to July 3rd. inclusive. Properly validated certificates will be honored by ticket agents for return journey up to and including August 18th.

For further information and application forms write to:

ST. ANDREW'S COLLEGE SUMMER SCHOOL,
259 Church Avenue.
WINNIPEG, Manitoba.

Українське Православне Слово

Box 376, South Bound Brook, N. J.

Місячний Урядовий Орган
Української Православної Церкви в ЗДА.

Річна передплата:

В Злучених Державах \$2.50; За границею \$3.00
Поодиноке число — 25 центів.

*

Ukrainian Orthodox Word

Box 376, South Bound Brook, N. J.

Published monthly by and the official organ of the
Ukrainian Orthodox Church of the United States
of America.

Annual Subscription:

In the United States \$2.50; Foreign \$3.00;

Single Copy — 25 cents